

ՅԱԿՈՒ ՄԻԶԱՅԷԼԵԱՆ

Աղաւնի՛, թե՛ արծիւ

Մեր բարութիւնը մեր նկարագրին ամենացայտուն յայտնաբերում է...

Յայտնու գաս ո՛վ իր թեմային բարիք ցանկացած է:

Այսօր ալ, Իսրայէլի ահաբեկչական զորքերը զոհ գացած մեռնողներուն եւ վիրաւորներուն առթիւ...

Սակայն կը մտածեմ՝ մեր ամբողջ զանազան ընթացքին մեր բարութիւնը...

Մեր ֆէսայադէսերը կարգիլէին թեմային կամայն ու երախտներուն վնասել...

Գիտեմ, որ նկարագիր փոխելը դժուար է, ասիկա ժառանգուած հարստութիւն մըն է...

Արցախը յիշեցի, քանի որ միտքերու մէջ դեռ թարմ է անոր անկախացման համար...

1991-ին Յայասան կը գտնուէին Յալէ-տի «Աղամեան» թաւախումբով, մասնակցելու համար Սփիւռքահայ թաւախական փառասօցին:

Ասիկա կոչ է ազգովին հրաժարելու մեր բնասուր նկարագրէն, հայու ազնիւ բնաւորութիւններէն...

Ի սկզբանէ ըսուած էր, որ Թուրքիոյ նեցած քաղք իր գլխուն զիջելու ինչպէս...

Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Օրերս հրապարակվեց ՌԱԿ Վերականգնումի ու միության Եւրոպայի հարցերի կոմիտեի...

Յայտարարութիւն-հաղորդագրութիւնը միաժամանակ ցավով նշում էր, որ ընթացիկ տարի մայիս ամսին...

Ինչպէս իհուրեւ է մեր ժողովուրդը Յայասանում թէ Սփիւռքում, սույն թվի աղբյուրի 16-17-ին...

ու Եւրոպայի փայփայած այդ գաղափարը, հենց իրականացման դաշինք հանդիման էր իրեն «Կենտրոնական վարչություն»...

Անուշա «Բոյրական» այս հոգածության մերին զանազան բաներով է մեզ, բայց զայն հարմար չենք գտնում խորհրդային թափանցումներ կատարելու այդ ուղղությամբ:

Այստիպով, ՌԱԿ Յանրադէսական վարչութիւնը զանազան հայտարարում է, որ զանազան կողմերէն...

Ներկայումս ՌԱԿ Սփիւռքի եւ Յայասանի մարմինները ուսումնասիրում են կանոնադրական բոլոր հարցերը՝ ԳԳ եւ սփիւռքային տարբեր երկրների համադասարան օրենքները...

Վերջում ցանկանում ենք կրկնել համագործակցության մեր կոչը՝ ուղղված ավանդական այն գործընկերներին, կառույցներին եւ անհատներին, որոնց համար թանկ է Ռամկավար Ազատական կուսակցության միասնությունը:

ՌԱԿ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԻ ԿՈՄԻՏԵՍԻ Երևան, 07.07.16

Թուրքերն ուզում են Գերմանիայում սեփական կուսակցությունը հիմնել

Գերմանաբնակ թուրքերն այս գաղափարի շուրջ միավորվել են հասկալի վերջերս՝ հունիսի 2-ին Բունդեսթագի Յայոց ցեղասպանության բանաձեւի ընդունման զանազան...

Բնախնայական թուրք գործարարները ցանկություն ունեն Գերմանիայում ներգաղթյալների կուսակցություն հիմնել: Կուսակցացիության գործին լծված գերմանաբնակ թուրք գործարար Ռեմզի Արուն այն տեսակետին է, որ Գերմանիայում...

Գերմանական լրատու հիշեցնում է, որ Ռեմզի Արուն գրի հեղինակ է՝ «Թուրքիա» թեմայական երկրի զանազան Եվրոպայի համար: Թուրք-Եվրոպական հարաբերությունները վերջին 20 տարիս իրական համատեղում (կոնստիտուցիոնալ)՝ 165 էջանոց հատուկ նկարագրով:

«CitizenGo-ի» խնդրագիրը Եվրոխորհրդի նախագահին

«Կարող ենք Եվրոմիության անդամ ընտրել մի երկիր, որը ժխտում է Ցեղասպանություն կատարած լինելը» հարցի միասնական զանազան «ոչ» է, գրում է Սկոտ Շիլլը (Scott Schittle) «CitizenGo»-ի ամբողջ անձնակազմի անունից...

ա) Թուրքիան վերանայի իր զանազան ծանախության եւ առողջ դասողության շրջանակներում, որոնցով կարողանա առեւտրվել հայերի դեմ իրականացրած Ցեղասպանության հետ:

բ) Թուրքիան փոխհասուցի, որքան հնարավոր է, այն անսահման վնասը, որ հասցրել է հայերին այդ ցավալի տարիներին:

գ) Եվրոմիությունը կատարի Թուրքիային Եվրոմիությանը անդամակցելու վերաբերյալ բոլոր տեսակի բանակցությունները, մինչեւ Թուրքիան կատարի առաջին երկու յայտանքները:

Ի զանախան Բունդեսթագի որոշման, Թուրքիայի նախագահ Էրդողանը վերադարձնելու Եվրոպայի ժողովուրդներին ասելով, որ «Եվրոմիությունը մեծում է Թուրքիային, որովհետեւ երկրի բնակչության մեծամասնությունը մահմեդական է, մոռանալով, որ Օսմանյան Թուրքիան 1,3 միլիոն հայերի կոստըց հենց մահմեդական չլինելու զանախով: Ավելին, 1915-16 թվերին նույն զանախով նաեւ կոստըց 250 հազար ասորիների եւ 350 հազար հույն ուղղափառների:

Կոչ ենք անում ստորագրել այս խնդրագիրը եւ հարգել իրականացնել անմեղ զոհերի՝ կանգնելով զանախական արդարության կողմին:

Եվրոմիությունը կազմող երկրները չեն կարող իրենց Եվրոմիություն ընդունել մի երկիր, որը ժխտում է Ցեղասպանություն գործած լինելը: Թուրքիան ժառանգորդն է Օսմանյան կայսրության, ուստի եւ զանախակոր է առեւտրվել զանախական անցյալի մութ էջերի հետ եւ փոխհասուցել զանախական վնասների համար: Բայց նախ նա զանախակոր է ճանաչել Յայերի ցեղասպանությունը, ասված է «CitizenGo»-ի խնդրագրում:

Խնդրագիրը ստորագրելու համար անհրաժեշտ է այցելել «http://www.citirengo.org/en/pr/35649-should-genocidedenier-country-join-european-union» կայքը: Ավելացնենք, որ «CitizenGo»-ն ակտիվ ֆաղափարների համայնք է, որ զանախարում է անհաշի եւ ընթանիլի հիմնական իրավունքների զանախանման օգտին:

Ա. ՏՈՒՐԿՅԱՆ, Գերմանիա

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱԼ

7 ամիս սեւած ռուս-թուրքական լարվածությունն ավարտին մոտեցավ այն բանից հետո, երբ Թուրքիայի նախագահ Էրդողանը կատարեց Ռուսաստանի նախագահի դաշինքը՝ ներողություն խնդրելով ռուսական ռազմական ինֆրաֆրոնտը կործանելու համար (): Օդաչուին զննակառուցողի նկատմամբ սկսվել է դատական հետաքննություն, իսկ զոհված օդաչուի ընթացիկ իսկապես բարձր դասվախնդրությունը ցուցաբերեց՝ հրաժարվելով թուրքական փոխհատուցում կոչվածից:

Թուրքական ներողություն՝ ինչու՞ հենց հիմա

Էրդողանի ներողությունը, եթե դառնում էր նախադրյալ բոլոր հայաստանյաններից, որտեղ նա միայն հոխորտում էր ել ներողություն խնդրելու մասին խոսք անգամ չէր ասում, անտրամադիր էր: Սակայն, եթե դառնում էր Թուրքիայի աշխարհաբարձրական մեկուսացվածությունից ել սնտեսության վիճակից, ապա այդ ֆայլն ավելին ֆան արդարացված էր: Էրդողանի անհավասարակշիռ դաշինքի հետեւանով Թուրքիան հայտնվել էր բավականին բարդ վիճակում՝ ՆԱՏՕ-ի գծով դաշնակիցների հետ հարաբերությունները խիստ լարված էին, Ռուսաստանի հետ հայտնի միջադեպից հետո՝ թեմանական, երկրի ներսում ծանր կռիվներ են ընթանում ֆրոնտի դեմ, Սիրիայում ստեղծված վիճակը, որի հիմնական մեղավորներից մեկը դարձյալ Թուրքիան էր, սկսել էր հարվածել նաեւ իրեն, իսկ ռուսական դաշնակիցները ծանրորեն հարվածում էին երկրի սնտեսությանը՝ զբոսաբերությանը, շինարարությանը, գյուղատնտեսությանը եւ այլն:

Թուրքիան միլիարդավոր դոլարներ էր կորցնում հակադեմ Ռուսաստանի կողմից այդ երկրում ծովափնյա հանգստի մեկնելու նկատմամբ կիրառած վարչական արգելիներից: Թերեւս սա հիմնական դաշնակց էր այն բանի, որ Թուրքիայի նախագահը հենց հիմա, հանգստի սեզոնի նախաշեմին ներողություն խնդրեց: Հակառակ դեպքում թուրքական ծովափնյա զբոսաբերությունը դարձապես կփլուզվեր:

Ռուսական կողմը, հասնելով իր վաղորդ դրած դաշնակցներին, ֆայլեր սկսեց բարելավելու հարաբերությունները Թուրքիայի հետ: Առաջինը նախագահ Պուտինը վերացրեց Թուրքիա հանգստանալու նպատակով զբոսաբերային գործակալությունների նկատմամբ սահմանված վարչական արգելի: Արդյունքում կտրուկ ավելացավ թուրքական ծովափ մեկնելու ցանկություն ունեցողների թիվը, անկախ նրանից, որ Ռուսաստանի նախագահի, վարչապետի, արտգործնախարարության մակարդակով զբուսացվել էր Թուրքիայում անվտանգության հետ կապված խնդիր մասին, անկախ Սամբուլի օդանավակայանում սեղի ունեցած ահաբեկչությունից եւ անկախ չարտերային չվերթների բացակայությունից:

Ինչ վերաբերում է մյուս դաշնակիցներին, ապա Ռուսաստանը չի ցատկում դրանք վերացնել կամ փոփոխել, ասելով, որ դրանք մի ֆանի օրվա հարցեր չեն: Ի դեպ, ռուսական դաշնակիցների թե՛ կիրառումը, թե՛ վերացումը անմիջականորեն առնչվում է Հայաստանի սնտեսության հետ, ինչի մասին ֆիչ հետո:

Ի՞նչ է Կառուցում Ռուսաստանը

Միանշանակ է, որ Ռուսաստանի հետ հարաբերությունների բարելավումն ավելի ցատ մեծ էր Թուրքիային, ֆան թե՛ Ռուսաստանին՝ նկատի ունենալով վերջինիս ավելի մեծ ռազմական, ֆաղաֆական, սնտեսական հնարավորություններն ու հզորությունները: Այդուհանդերձ, Ռու-

Ռուս-թուրքական ջերմացումը եւ հայկական դարձումնակ խանդը

սասանին մույնդե անհրաժեշտ է Թուրքիայի հետ լավ հարաբերությունները եւ փոխաֆակե տնտեսական կապերը, հասկապես Արեւմուտքի հետ երկկողմանի դաշնակիցների դաշնակցում, նաեւ թե՛ գնդի դարազայում:

Հարցի ֆաղաֆական կողմի առնչությամբ մեծ է ասել, որ Արեւմուտքի հետ հարաբերություններում թե՛ Ռուսաստանը կարող է օգտագործել թուրքական գործընդ, թե՛ հակառակը: Սա իհարկե, չի կարող վերածվել դաշնակցային հարաբերությունների, որովհետեւ, այնուամենայնիվ, Ռուսաստանն ու Թուրքիան զսնվում են հակառակ ճամբարներում եւ արմատական հակասություններ ունեն թե՛ հարավկովկասյան, թե՛ մերձավորարեւելյան սարածաբաններում: Ռուսաստանը երբեք թույլ չի տա Թուրքիային իրականացնել իր երազանքները սարածելու նորոմանական այս սարածներում: Հակադեմ սիրիական համալսարանային մեջ, թուրքական ներողությունը եւ Ռուսաստանի ներողությունը հնարավորություն է սալիս վերջինիս թելադրողի դիրքից խոսել՝ Թուրքիան արդեն գիտի, որ ռուսական կողմը չի վարանի կրկին սնտեսական դաշնակիցների դիմելու:

Եթե մինչ այժմ Ռուսաստանի բազմաթիվ հայաստանյանները Սիրիայում ահաբեկչներին Թուրքիայի կողմից ամենաբազմազան աջակցություն սրամարտելու, թուրքական սարածն օգտագործելու առումով ոչինչ չէին փոխում, ապա հիմա Թուրքիան սիդված կլինի կատարելու ռուսական դաշնակցները: Կամ գուցե արդեն կատարում է: Սամբուլի օդանավակայանում «Իսլամական դեմոկրատիայի» կողմից իրականացված ահաբեկչությունը Թուրքիայի այս գործողությունների անմիջական հետեւաններից մեկը կարելի է համարել:

Իսկ Հայաստանում մտածողությունը չի փոխվում

Ինչդեմ են արձագանքում Հայաստանում ռուս-թուրքական հարաբերությունների բարելավումը: Եթե հակիրճ, ապա ինչդեմ միտ՝ դարձումնակ: Երբ ռուս-թուրքական հարաբերությունները սրվեցին, իրենց «փորձագետ» համարողները ինչ դատարկություններ ասեւ, որ չասեցին, որոնցից զլխավորն այն է, որ Ռուսաստանն իր ֆաղաֆական ցախերով է առաջնորդվում եւ մեզ ավելորդ ոգետրվել մեծ է: Թեմ այնֆան էլ դարձ չէր, թե ովքեր չէին ոգետրվել, բայց երեւի «փորձագետներին» մեծ էր ստեղծել չեղած «ոգետությունը», դրա վրա կառուցելու համար ֆաղաֆաֆական մեծի բացակայությունից դրված ֆաղաֆական ցախի մասին մեծի «փայլատակումը»: Հեւսաֆրական է, թե ո՞ր դեմությունն է, հակադեմ գերտերությունը, որ դեկավարվում է ոչ թե իր, այլ ասեմ՝ հարեւանի ֆաղաֆական ցախերով:

Որեւէ ֆիչ թե՛ ցախ իրատեսական վերլուծություն, թե՛ ի՞նչ կարող են ցախել ռուս-թուրքական հարաբերությունների վատարացումից, չեղավ կամ գերթե չեղավ: Իրականում գործարար հասկածը ինչ-որ բան ցախեց: Անգեմ աչնով նկատելի է, որ Երեւանում ավելացել են ռուսաստանցի զբոսաբերիկները եւ, թեմ բնակչության մեծ մասին տեսանելի չի, բայց էադեմ ավելացել է թարմ գյուղատնտեսական մթերների արտահանումը Ռուսաստան՝ արգելի սակ հայտնված թուրքական լոլիկի եւ վարունգի փոխարեմ: Ռուսական ադրյուրների հավասմամբ, Հայաստանից լոլիկի արտահանումը այս ամիսներին ավելացավ ոչ ավել, ոչ դակաս 250 անգամ: Իհարկե, սա նդասավոր հանգամանք է մեր սնտեսության համար եւ

մեմ օգսվեցին ռուս-թուրքական սնտեսական դաշնակցից:

Իսկ նրանք, ովքեր կարծում էին, թե Ռուսաստանը մեծ է Արեւմուտքի Հայաստանը գրավել եւ նվիրել մեզ, ընդ որում, նաեւ զգուցանում, որ մեմ այդ խայծը կուլ չսամք, թերեւ իրենց ուսումը մեծ է մանկադարձեղից սկսեմ: Մյուս կողմից էլ անհասկանալի է, որ երբ խոսում են մեծ երազի՝ Արեւմուտքի Հայաստանի ազատարման մասին, ընդհանրադեմ ինչդեմ են մեմ դաշնակցում այդ հարցի լուծումը, եթե ոչ գերտերությունների կամ նրանցից մեկնումեկի աջակցությամբ եւ մեր մասնակցությամբ: Այլադեմ ոչ ոք, հակադեմ Թուրքիան, ոչ մեկին սարած չի նվիրում: Մինչդեմ մեմ ցանկանում են մեր դաշնակցական հայրենիքը, բայց չեն ցանկանում դրա համար զինվածել եւ վախեւում են անգամ գոյությունը չունեցող աջակցությունից: Ինչեւէ: Հիմա դառնամք ռուս-թուրքական հարաբերությունների բարելավման մեր արձագանքին:

Մոռանալով որ դեմությունները դեկավարվում են իրենց ֆաղաֆական ցախերով, ինչի մասին զգուցանում էին ռուս-թուրքական հարաբերությունների վատարացման ժամանակ, հիմա էլ սկսել են խանդով վերաբերվել դրանց բարելավմանը: «Այ, ռուսները գնում են Անթալիա հանգստանալու», «Թուրքերը նորից կլցվեն Մոսկվայում» եւ այլն եւ այլն:

Նախ մոռանում են, որ արգելի վերացումը դեմ չի նշանակում դեմական մակարդակով որեւէ գործընթացի աջակցություն: Երկրորդ էլ, հեւսաֆրական է, իսկ ինչու՞ են այդքան մտածողվում ռուսների համար: Զ՞ որ «Ռուսաստանը մեր հովանավորը չէ» եւ նրա «խայծն էլ կուլ չդիտի սամք»: Հիմա դա թողած, սկսում են մոռանել ներողանությունից կամ արձանադատությունից խոսել: Ցավով սրի մեզ համար, թե՛ որդեմ դեմություն, թե՛ որդեմ ժողովուրդ, մեմ Թուրքիայի եւ թուրքի նկատմամբ չունեցամք եւ չունեմք այն արձանադատի մոտեցումը, որ ցուցաբերեցին Ռուսաստանը որդեմ դեմություն ու այդ երկրի ժողովուրդը:

Ճիտե է, մեմ չեն կարող սիդել Թուրքիային ներողություն խնդրել մեր միլիոնավոր զոհերի եւ զավթած հայրենիքի համար, բայց առանց այդ ներողության էլ ցարունակում են թուրքական արտանմեր գնել եւ թուրքական ծովափներում հանգստանալ: Ո՞վ է մեզ դա սիդում Ռուսաստանը, Թուրքիան: Ոչ ոք: Ավելին, երբ կոչեւ են ար-

վում դեմական մակարդակով հրաժարվել թուրքական արտանմերից, անմիջադեմ հայտնվում են ծախու եւ ազգային արձանադատությունից զուրկ սնտեսագետներ, որոնք սկսում են մեզ ահաբեկել սոցիալական եւ այլ հետեւաններով: Անցյալ սարի, երբ 40 տկոսով թուրքական ներմուծումը նվազեց, ոչ մի սոցիալական խնդիր չառաջացավ եւ հիմա էլ չի առաջանա, եթե դեմության դեկավարությունը վճռական լինի այս հարցում, իսկ ժողովուրդն էլ դատարանական: Սակայն դեմությունն, ի դեմա Հայ դատը հետադարձ կոտակցության ներկայացուցիչ էլկոնոմիկայի նախարարի, ցատդեց հայաստան, որ խոսքը թուրքական արտանմեր ներմուծումը արգելելու մասին է, այլ...

Արդյունքում, եթե թուրքական ներմուծումը Հայաստան 2015-ին, գեղատառությամբ 100 ամյա սարելիցի սարում, նվազել էր մոտ 40 տկոսով, ապա 2016-ի առաջին ամիսներին դատկերն այլ է: Տարվա առաջին ինգ ամիսների ցուցանիշներով թուրքական արտարության 49 մլն դոլարի արտանմ է ներմուծվել Հայաստան, որը արդեմ 0,3 տկոսով գերազանցում է 2015-ի նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը: Մեկնաբանություններն ավելորդ են...

Ինչ մնում է ռուս-թուրքական հարաբերությունների վերականգնման ֆաղաֆական ազդեցությանը Հայաստանի վրա, ապա այն էադեմ չի փոխվի: Ակնառու օրինակ՝ մինչ այս դեմությունների միջեւ կոնֆլիկտը, հակառակ երկկողմ առեւտրի բազմամիլիարդանոց ցուցանիշներին եւ թուրքական կողմի դժգոհություններին, Ռուսաստանի նախագահը այցելեց Երեւան գեղատառության 100 ամյակի միջոցառումներին մասնակցելու համար: Ռուսաստանն այստեղ ունի լուրջ ցախեր, եւ ինչդեմ ասվեց վերեւում, չի դատարանվում իր դիրքը զիջել որեւէ մեկին, առավել եւս Թուրքիային: Իսկ մեմ էլ խանդի տեսարաններ սարելու եւ բամբաստելու փոխարեմ, ճիտե կլինի փնտրել եւ զսնեմ մեր ֆաղաֆական եւ սնտեսական ցախը իրավիճակի այս կամ այն փոփոխության դարազայում:

*) Որոք թուրքագետներ դնում են, որ, հակառակ Կրեմլի դատարանական հաղորդագրությանը, Էրդողանը ամենեւին էլ ներողություն չի խնդրել նախագահ Պուտինից: Նա դարադեմ, ինչդեմ դնում են, օգտագործել է թուրքերեն «Ռուսաբաբաբայրն» արտահայտությունը, որ բարձրամակարդ «թերությունը մի՛ նայել»... Ծ.Խ.:

Վերին Լարսի ճանադարիդ ցուրջօրյա կզործի 4-5 օրից հետո

Վրաստանից վերադարձած սրամարտի եւ կադի նախարար Գագիկ Բեզարյանը կառավարության երեկվա միտում անդարդառնալով Վերին Լարսում ստեղծված իրավիճակին, սեղեկացրեց, որ մեմնաները Վերին Լարսի ճանադարիով կանցնեն գերեկային ռեժիմով, իսկ 4-5 օր հետո՝ ռեժիմը կլինի 24-ժամյա: Ըստ Գագիկ Բեզարյանի, վսանգը վերջնական վերացված չէ եւ այս դախին սարելի վրա մոտ 5 մլն տննա հողի հոսելու վսանգ կա:

Պետությունն ամբողջությամբ կփոխհատուցի արտերկրում բուժվող զինծառայողին ուղեկցողի ճանադարիի եւ կեցության ծախսերը

Պետությունն ամբողջությամբ կփոխհատուցի ոչ միայն հայրենիքի դատարանության ընթացում վիրավորված զինծառայողի արտահանումն ու բուժման, ճանադարիածախսի եւ կեցության ծախսերը, այլեւ նրան ուղեկցող անձի ճանադարիածախսը եւ կեցության ծախսերը: Նման որոում երեւ ընդունվեց կառավարության կողմից:

Արտգործնախարարության գույքի մի մասը սահմանամերձ գյուղերի դորոցներին

Կառավարության երեկվա որոումամբ արտաքին գործերի նախարարության աշխատակազմի եւ «Պետական արտողակարգի ծառայություն» գործակալության հաշվեկշիռներում գրանցված գույքի մի մասը կամրացվի Տավուշի մարզի տարածքի աշխատակազմին՝ սահմանամերձ համայնքների դորոցներին հակազանելու նպատակով: Ա. Մ.

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱԼ

Առաջինը 10 միլիոնից ավել հայ կա, ավելի կոնկրետ՝ 10 մլն 297 հազար 770: Այս ուսումնասիրության հեղինակը Time to Analyze անվախ վերլուծական կենտրոնն է, որը հիմնվել է առաջինի տարբերակներում գործող հայկական կառույցների, ինչպես նաև միգրացիոն ծառայությունների տրամադրած սվալների վրա:

Ընդ որում, նույն ուսումնասիրություններից դարձել է, որ այս 10 մլն 297 հազար 770 հայերից 8 մլն 140 հազար 500-ն ապրում է Հայաստանի եւ Արցախի սահմաններից

չցանկացողները խիստ դժվարացած են 7 միլիոն, գուցե ավելի փչ են, հաստատվելի փչ են, բայց դա նշանակում է, որ ավելի ցած են առաջինում ապրող այն հայերը, որոնք ոչ հայերեն խոսում-հասկանում են, ոչ էլ գրեն մեկ անգամ Հայաստանում եղել են:

Ամեն դեպքում, հասցի առնելով բնակչության թիվը, առաջարկում են վերանվանել Հայաստանում՝ Հայաստանի բառի փոխարեն օգտագործելով Սփյուռքի բառը, այսինքն՝ Սփյուռքի Հայաստանում՝ ԱՅ, կարելի է նաև օգտագործել Հայաստանում՝ խորհրդարանական կառավարման համակարգին անցնելու եւ երկիրը կո-

երկիրը կոչել ԱԲԽԿ՝ Սփյուռքի Բրիտանական խորհրդարանական Հայաստանություն: Դե որակապետքով, մայրաքաղաքը՝ Լոնդոն, սարածո՞ղ ծովից ծովի փոխարեն՝ օվկիանոսից՝ օվկիանոս, բնակչությունը՝ 10 մլն 297 հազար 770 մարդ, քեֆերի ու հողաբերականությունների վայրը՝ նախկին Հայաստանի Հայաստանության տարածք: Արցախը կարող է եւ չմիանալ այս ամենին, այդ դարազայում էլ՝ երկու հայկական հանրապետություն ունենալու նպատակով, այսինքն մեկը՝ հայկական, մյուսը՝ բրիտանական, բայց մեծ հոգիներով, որ բրիտանացիներն իրականում հայ են, օրինակ՝ անգլիական Մանչեսթեր Յունայթեդ

Լինել «թիթիկ» եւ «գործ տվող»

2002 թվականի հուլիսի 1-ին Հոլանդիայի Հաագա քաղաքում իր գործունեությունն է սկսել մի բան, ինչի մասին մենք չգիտենք: Չենք էլ ուզում իմանալ, մեզ դեմ է, մենք հո գործ սվող չենք, որ մասն թիթիկ բաները մեզ դեմ լինեն: Խոսքը Հաագայի միջազգային ֆրեական դասարանի մասին է, որն իրականում հիմնադրվել է 1998-ի հուլիսի 17-ին՝ Հոլանդիայի սահմանի հիման վրա, բայց, ինչպես նշեցի, իր գործունեությունը սկսել է 2002-ի հուլիսի 1-ից: Դասարանը, որն ի դեպ ֆրեական արդարադատության միջազգային առաջին մարմինն է, մնում է մարդկության դեմ կասարած հանցագործությունների, ցեղասպանությունների եւ ռազմական հանցագործությունների մեջ մեղադրվող անմահ կամ ուժերի գործերը:

Ունենք հիմք, ավելին՝ հիմքեր, որոշուցի դիմենք այս դասարան: Ունենք: Դիմում ենք ոչ, չենք դիմում: Ինչո՞ւ չենք դիմում, չէ՞ որ հիմքեր ունենք, որովհետեւ մենք ի տարբերություն այս դասարան դիմողների թիթիկ չենք եւ գործ սվող չենք:

Կոնկրետ Թուրքիային, նկատի ունեն այսօրվա Թուրքիային դասի սալը գուցե եւ իրավական առումով խնդրահարույց է, քանի որ մենք ուրեք էլ չգիտենք, որ Ցեղասպանության զոհերի ժառանգներն ենք, իսկ այսօրվա թուրքերն էլ օսմանների եւ երիտթուրքերի ժառանգներն են, բայց դասարանում, այն էլ՝ միջազգային, մենք դեմ է աղաքուցենք, որ հանդիսանում ենք ցեղասպանության ենթարկվածների իրավահաջորդը, որ այդպիսին է հանդիսանում նաև Հայաստանի Հանրապետությունը, բացի այդ մենք դեմ է աղաքուցենք, որ այսօրվա թուրքերը երկվա թուրքերի իրավահաջորդն են: Սա դժվար գործ է, մանավանդ երբ չես աշխատում այս ուղղությամբ:

Բայց Ադրբեյջանին դասի սալ կարող ենք: Փաստը՝ ուրեք ուզեք: Օրինակ, Լեռնային Ղարաբաղի դասախազությունը, չգիտեմ ո՞ւմ համար, անցնող ժամանակահատվածում, որ ադրբեյջանի ֆանտոմա դասախազմի ժամանակ զոհված երեք մեր զինվորներ՝ 19-ամյա Ջյարան Սլոյանը, վարորդ Հրանտ Գաբրիելյանը եւ 31-ամյա մայր Հայկ Թորոյանը գլխասվել են, ընդ որում Հայկ Թորոյանին ադրբեյջանցիները գլխասել են նախքան նրան սղանելը, կենդանի վիճակում: Ավելին, դասախազությունն արձանագրել է մեր զոհված զինվորների դիակների խոցանակման այլ դեպքեր: Հարգելով նրանց անմահ հիշատակը եւ նրանց ծնողներին ու՞մ ու սոկություն մաղթելով, ես մեկ անգամ չեմ սա նրանց անունները, դարձապես ասեմ, որ նրանց ականջները ադրբեյջանցիները կտրել են: Սա ի՞նչ է: Ավելի ճիշտ՝ սա ռազմական հանցագործությունն է: Եթե չեն, ապա էլ ո՞րն է ռազմական հանցագործությունը, իսկ եթե են, ապա մենք ինչո՞ւ այսօր Հաագայում չենք ու դասարանից դուրս չենք գալիս այնքան ժամանակ, քանի որ դեռ գլխասող է ականջ կտրող թեմա մի հայտնվել այնքան, որեղ հայտնվում են միջազգային սակայնները:

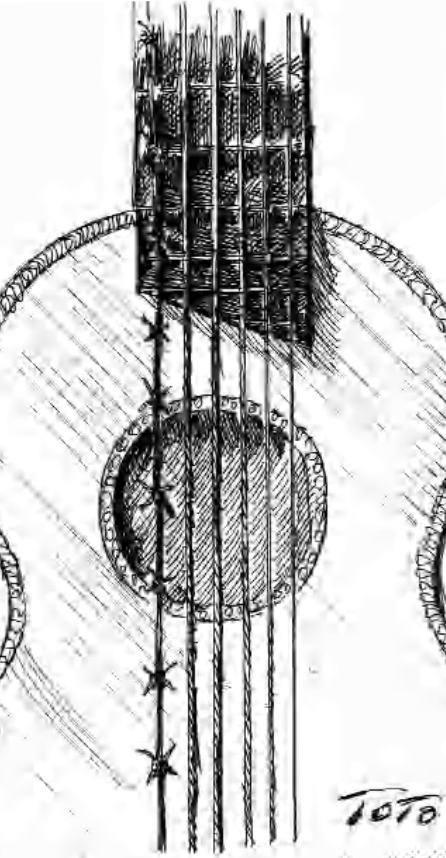
Այո, այս փաստերի առնչությամբ ԼՂՀ ՄԻՊ-ը եւ զոհվածների ընթացիկների անդամները դիմել են միջազգային դասարան, բայց այդ դասարանը կոչվում է՝ ՄԻԵԴ, ժողովուրդ, ՄԻԵԴ, այսինքն՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարան: Այս դասարանը, ով չգիտեմ, որ ֆունդն է մարդու իրավունքների խախտումները... մեր զոհերի զուլվաներն ու ականջներն են կտրել, մարդիկ, նրանց աչքերն են հանել, մասներն են կտրել, մարդիկ, ու մարդու իրավունքներ, ի՞նչ մարդու, սղանված-խոցանակված... Բայց մենք թիթիկ բաներ չենք սիրում, գործ սվող չենք: Ի՞նչ գործ ունենք Ադրբեյջանին դասի սալ, այն էլ՝ միջազգային ֆրեական դասարանում: Դա համար դեմ է Հաագա գնալ, միջազգային բարձրակարգ փաստաբաններ վարձել, նրանց աշխատավարձ սալ, բյուջեից, որն ուրիշ՝ սրբատուր նպատակների համար է, հիմա էլ ամառ է, բոլորը հանգստանալ են ուզում, ի՞նչ դաս, այ ախտեր, համ էլ՝ էդ Հոլանդիայում ծով կա՞ գործ:

Հոլանդիայում ծով կա, ավելին՝ Հաագան հենց այդ ծովի ափին է: Եթե է, այն կոչվում է Հոլանդիայի ծով ու որդես կանոն դրա ափին չեն դառնում՝ արեւի սակ՝ թոթափելով ողջ տարվա աշխատանքային հոգնածությունը կամ չափաքանից առաջացած հոգնածության կեղծ, բայց դա էլ երեւի հասուն նպատակներով է այդպես ստացվել: Բանն այն է, որ Հաագա գնացող ծով չի գնում, գնում է դասարան, գնում է գործով, գնում է փաստերով զինված, գնում է հաղթելու, գնում է, որովհետեւ թիթիկ է եւ գործ սվող: Կներեք մեզ, զինվորների մայրեր... Եթե կարող եք: Կ. ԱՅՅԱԼ

2 մլն 157 հազար 270 հայի նամակը՝ 8 մլն 140 հազար 500 հային

դուրս, հիմնականում՝ ԱՄՆ-ում, Ռուսաստանում, Ֆրանսիայում, Իրանում, Լիբանանում, Արգենտինայում եւ Սփյուռքում: Ստացվում է, որ Հայաստանի եւ Արցախի սահմաններից ներս աղում է 2 մլն 157 հազար 270 հայ, ինչն էլ իր հերթին նշանակում է, որ Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից ներս աղում է ոչ ավել, քան 2 մլն հայ: Այսինքն, երբ հաջող ընտրություններին իրենց փետրվարյանը մասնակցի ՀՀ-ի 2 մլն-ից ավել ֆաղափաղի, ապա կարելի է բողոքի ցույց անել... Time to Analyze անվախ վերլուծական կենտրոնի դիմաց, իհարկե, եւ ոչ թե ԿԸՀ-ի դիմաց, ինչն արդեն հետաքրքրական է:

Բայց այս սվալներն ինձ հետաքրքրական թվացին բոլորովին ուրիշ դասառով: Եթե անգամ դրանք ճիշտ են, իսկ դրանք, ըստ տղավորության, ավելի ճիշտ են, քան ՀՀ-ի դասառնական սվալները, ապա առաջարկում է մի հարց. իսկ այս՝ դրանք աղողը 8 մլն 140 հազար 500 հայից ֆանդն է գործն մեկ անգամ եղել Հայաստանում, ֆանդը հայերեն գիտի, գործն հասկանում է: Ենթադրենք 7 մլն-ը, ուղիղ՝ չափազանցեցված, բայց ուղիղ: Այսինքն 1 մլն 140 հազար 500 հայ այսօր հայերեն չգիտի, ոչ էլ հասկանում է եւ Հայաստանում երբեք չի եղել, բայց սա դեռ խնդիրը չէ: Խնդիրը հետեւյալն է. այն՝ որ 7 մլն հայ, որոնք հասկանում են հայերեն, խոսում են եւ Հայաստանում գործն մեկ անգամ չեն եղել, չեն ցանկանում աղողը Հայաստանում: Ինչո՞ւ, այս հարցին կա 2 մլն 157 հազար 270 դասախազ, չնայած եթե հարցը հանրափելի դնենք, ապա, ինչպես բոլոր հանրափելիներում, Այո-ն կհաղթի, անկախ նրանից սրված հարցին դասախազում է, թե՛ ոչ: Հասկանալի է անուշաք, որ այս 7 միլիոն

չել՝ ՍԽԿ՝ Սփյուռքի խորհրդարանական Հանրապետություն: Մայրաքաղաքի հարցում, անուշաք, որոշ վեճեր կլինեն, մասնավորապես՝ Լոս Անջելեսի եւ Մոսկվայի միջեւ, բայց որդես ոչ ոք չենդանա, առաջարկում են մայրաքաղաք հռչակել Լոնդոնը. համ հայեր կան, կան Արեւմուտք է (արեւմտամտերը չեն նեղանա), համ էլ Եվրոմիություն է (ռուսամտերը չեն հուզվի): Չի բացառվում, որ Բրիտանիան իր մայրաքաղաքը մեկ այլ դեպքում մայրաքաղաք հռչակելու մեր ցանկությունը բավարարի դժվարացում, որ Հանրապետությունը կոչվի բրիտանական, մենք էլ կարող ենք սիրով բավարարել բրիտանացիների դժվարացում ու

Ֆուսթային թիթիկ ֆուսթայինները մեկը Հենրիխ Միխայրյանն է:

Առաջարկը, թեեւ, ֆունդներ դասառնող է, բայց կարծում են ֆունդները արժանի է՝ նախքան միաձայն ընդունվելը:

Իսկ հիմա լուրջ, կամ 2 մլն 157 հազար 270 հայի նամակը՝ 8 մլն 140 հազար 500 հային. «Մենք լավ ենք, դիմանում ենք, ժամանակ երկու օր աղում ենք, ավելի հաճախ՝ սիրում ենք, մասաղես՝ երազում ենք, երբեմն՝ ֆունդ: Ընտրում էլ ենք, ավելի ճիշտ՝ ընտրություններին մասնակցում ենք, ճիշտ է ոչ բոլորով, բայց դա կարելու չէ, կարելուց այն է, որ բոլորի ձայնը ընտրությունների ժամանակ չի անցնում, ինչպես ձեր երկրներում: Մեր սիրը լեռներում չէ, ֆանդի որ մենք ամբողջովին ենք լեռներում, նույնիսկ նրանք, ովքեր աղում են Արարատյան դաշտավայրում: Գիտենք, թե ինչ է ինտերնետը, ավելին՝ օգտվել էլ չգիտենք, անգլերեն էլ չգիտենք, ռուսերեն մանկուց չգիտենք, չնայած մոռանում ենք: Ռաբիս էլ չենք լսում, որովհետեւ մեր ռաբիս երգիչներն արդեն ձեզ մոտ են երգում, երգում եւ աղում: Իսկ ով ռաբիս չի երգում՝ այդքան փող չունի, որ գա ձեզ մոտ երգի, երգի եւ աղող: Կարո՞ւմ ենք եւ դրանով իրար նման ենք, կա՞նք էլ ենք սալիս, կա՞նք ավելի էլ ենք, մի խոսքով դժվարում ենք կոռուպցիայի դեմ, որի դեմ դուք էլ եք դժվարում (դե հսկա փորձ ունեք), այնպես որ կոռուպցիան ու կարո՞ւմ այն երկու բաներն են, որոնցով իրար նման ենք: Իսկ տարբեր ենք մի բանով՝ չնայած լարված երկրներում դուք եք աղում, բայց մենք ենք լարված աղում՝ «Ծաղկաբույս»-ի մեջ: Բայց մենք ուխտել ենք դժվարացում առաջ մղել ամեն միջոցներով: «Մի փչ փող ուղարկեք փութով»:

Կարմիր Տեղան

Հենրիխ Միխայրյանը «կարմիր է»: Դորսմունդի «Բորուսիա»-ի նախկին, Հայաստանի հավաքականի գործող ֆուսթայինը ժողովուրդներ է անգլիական «Մանչեսթեր Յունայթեդ» ֆուսթայինի ակումբ, որի համար անգլիական ակումբը գերմանական թիմին հարստացրել է՝ 40 մլն եվրոյով: Չնայած Միխայրյանի դարազայում դժվար է ասել, թե հարստացող գերմանացիներն են, թե՛ անգլիացիները:

«Յունայթեդ»-ի գլխավոր մարզիչ, դորսուգալացի ժողովուրդներ հայտարարել է, որ իրենց է միացել Բուրնեյի լիգայի նախորդ տարվա լավագույն ֆուսթայինը, ով հրաշալի կարող է խաղը, իսկ Միխայրյանը բրիտանացի լրագրողներին սովորեցրել է, թե ինչպես է դեմ ճիշտ արտասանել իր ազգանունը:

Միտենույն ժամանակ անգլիական թիմի խաղանակի կիսադասարան հուսան Մասան, ով խաղում է հենց Միխայրյանի դիրքում, հայտարարել է, որ չի դաստիարակվում իր սեղը մեկնարկային կազմում զիջել Միխայրյանին:

Խուանը, սակայն, չի դարձաբանել, թե ինչպես է նա դա դաստիարակում:

Գլխին խփել է Նժդեհը

Արարատի մարզի Նորաշեն գյուղի գյուղապետ Արսուկ Սարգսյանը կարգադրել է գյուղապետարանի դիմաց գտնվող Գարեգին Նժդեհի արձանը հանել: Ըստ գյուղացիների վկայության՝ գյուղապետի այս որոշումն արժանապատիվ է, որ ամեն անգամ աշխատանքի գնալիս արձանը խփել է գյուղապետի գլխին: Դե քանի որ ինչ-որ բան խանգարում է գյուղապետի աշխատանքին, ու եթե անգամ այդ խանգարողը Գարեգին Նժդեհն է, ապա դեմ է հանել, գյուղապետին չէ, այլ ինչ-որ բանը: Արձանը, կրկին ըստ գյուղացիների վկայության, հիմա անմխիթար վիճակում է, խոսքերի մեջ:

Ի դեպ, Նորաշենի գյուղապետը նախկինում ՕԵԿ-ի, հետո՝ ԲՀԿ-ի, ապա՝ ՄԱԿ կուսակցությունների անդամ է եղել, իսկ հիմա հանրապետական է: Իսկ ինչպես զիջեմ, մեր երկրում հանրապետական է ուրեք ուզում խփում, միջոցառում հանրապետականին ոչ ոք չի կարող ուրեք ուզեմ՝ խփի: Բայց դա կարելու չէ, կարելուց այն է, որ Նժդեհը խանգարում է հանրապետականին, չնայած երբ ԱԾ-ում ՀՀԿ խմբակցության ղեկավարին լրագրողները խնդրել են կարծիք հայտնել իրենց վերաբերյալ, մարդը ասեց՝ սրամաքանական հարց է սվել՝ «Արսուկ Սարգսյանն ո՞վ է»:

Այսօր ասեց կուսակցի ընկերներ ունենալն էլ մի բան չէ: Գրաստեսց՝ ՀՈՎԿ ԱՅՅԱԼ

Գրաստեսց՝ ՀՈՎԿ ԱՅՅԱԼ

1 Արցախի հարցը եւ ընտրությունները

Հինա ընտրություններին մոտ այս ժամանակի մեջ ինչ անդադարձ կունենա դարաբաղյան հիմնախնդիրը իբրևո՞ղ, եւ ինչու չէ՞ կարգավորման ընթացից անստեղծ մյուս ուժերի վրա՞ լավ բան սղասել մեզ չէ: Նախ որ իրազեկման ղակասի ղասձառով ով ինչ ուզի-եղանառում է՝ հող եմ սալիս եւ ալլն, ա-ղա եւ՝ սարածո հանձնելու մասին ակշի-վաղած խոսակցությունները ջրի երես եմ հանում հիմնակայության ռեսուրս, որն ա-մենեւին էլ քաղաքական ուժերինը չէ, քա-ղաքական ուժերը հիմա այս հարցում հա-մարյա բոլորն էլ կրավորական կեցվածո էն ընդունել (Սեֆիլյանը գիտեո որեղ է):

Րկ է ղասասխանասու Արցախի վե-րաբերյալ որոշումների համար Հայաս-սանում: Դասելով իոխանական եաս եերերի՝ դարաբաղյան խնդրի հես կաղ-ված անստեղակությունից՝ երկու-երեո մարդ: Իսկ միթե երկու- երեո մարդ կարող եմ որոշել մի խնդիր, որ վերաբերում է ողջ ժողովրդին: Իհարկե ոչ: Հայասանի ղե-կավարությունը մեզ է որոշի՝ խախտել միջազգային խորհրդաղահությունը եւ ստեղակ ղահել սեֆական հանրությանը դարաբաղյան խնդրի եուրջ զարգացում-ների մասին, ինչղես հարեան երկում արեցին (իհարկե՝ ոչ ողջ ճեմասրությունը, ալլ Ալիեի համար բարեմղասս ափ-սեղ), թե՞ եարունակել սնել ենթադու-թյունները, այղղիսով ցախ գցելով դի-մակայության այն կրակին, ողը ոչ միայն սարածո հանձնելու ղեմ կլինի, ալլե՝ ընտրությունների գնացող իոխանու-թյունների ղեմ առհասարակ, որոնք լռել ու ոչինչ չեն ասում դարաբաղյան գոր-ծընթացի մասին:

Այս ղահին լռել եմ եասերը՝ Կովկասի ինսսիսուս կա, զանազան վերլուծական կենտրոններ, ինչ- ու մարդիկ, որոնք սար-բեր առիթներով իրենք իրենց անվանում են անկախ փորձագետ, բայց այսղիսի ղահերին, երբ հրահանգ չկա խոսելու, նրանց «անկախության» գինը ղարզ է դառնում: Րկ մեզ է հսակություն մց-նի՝ արղոք օսար երկրների ղասոնյանե-րը, ողղեսզի զանազան աղակղղմորո-եղղ հայասարությունները հունից չիա-նեն մարդկանց, որ ղասահական արսա-հոսերից չանեն մեր եզրակացություն-ները, որ չմտածենք՝ եթե անզամ ՀՀ-ա-կան **Լեռնիկ Ալեքսանյանը** է ասում, թե Պետրոս Առաղինից հեսո բան չի փոխ-վել՝ ռուսական քաղաքականությունն այն է, որ փոր ազգերի կոնֆլիկսները վառ մնան, քառօրյա ղասեռազմն էլ Պու-սինի արածն է՝ ուրեմն բանը բանից ան-ցել է: Չմայած մյուս կողմից էլ լավ է, քա-նի որ իրերն իրենց անուններով կոչելով, հիվանդությունները ճիոս քսոռոշելով՝ միղուցե բուժման ավելի մղասակային ղեղամիջոց կարելի լինի ընտել:

Այս ամբողջ համաղակերում հսա-կություն չբերեց նաեւ Սերգեյ Լավրովի այցը Հայասան, ու հազիվ թե կարելի է ինչ-որ բան ակնկալել առաղիկայում կայանալիք Սարգսյան-Ալիեի ֆրանսիա-կան հանղիղումից, որքան էլ Օբաման ու Պուսինը հեռախոսազրույց ունենան՝ դարաբաղյան կարգավորման ջանքերն ակշիվացնելու մասին: Մի բան է միայն

առայծմ եաս հսակ՝ Հայասանում կզսնվեն ոչ ինչ թվով մարդիկ, որոնք ղարաղաղես սարածո հանձնելու որեւ նեալ վսանգ զզալու ղարազայում կկազմակերղեն ղիմարղությունը (այղ, դա միոս ղասեռազնով է հղի), ու ղեզ չէ հռեոռական հարց սալ, թե՞ որ ունեցած մեր զենքն էն չի, ո՞նց եմ հիմնակայելու թեմանում. եթե ավազակը մոնում է տունը, եւ այնեղ քո երեխաներն եմ, նրանց ղասեղանելու համար դու կօգ-սազործես ինչ ընկնի ձեռղ, ղիցղու՝ գր-նակ: Այնղես որ՝ դա լուրջ խոսակցու-թյուն չէ, որն, ի ղեղ, լավ է կազմա-կերղվում է սոցիալական ցանցե-րում: Հեմրիխ Մխիթարյանից սովորելու բան ունեմ. կիսաղասեղան լինելով՝ նա գրավում է թեմանու դարղասը: Մեր երկրի ղասեղանները լինելով՝ մեմ բա-նակցություններում հարձակղղական ղիբ մեզ է գրավեն: Մի բան հսակ է՝ եթե որեւ մեկին թվում է, որ սարածոների վերաղարձի կամ Հայասանն ու Արցա-խը կաղղղ իք «հասուկ կարգավիձա-

ցուցիչով դասեմք՝ Գազիկ Ծառուկյանի հես ղասահածից հեսո ոչ մի կուսակ-ցություն այղղես էլ չկարողացավ հղո-րանալ ու ձեռք բերել հանրության վսա-հությունը, որով երկու անզամ ԲՀ-ն եր ձայն սսացել: Նոր սեղծված եւ հին կու-սակցություններից ոչ մեկի հանղեղ վս-ահության բարձր ֆոն չկա: ՀՀ-ն օ-բլեկշիվորեն է գրկվել դրանից՝ երկար կառավարելով, քանի որ սովորաբար վսա աղրելու ու անհաղղղությունների ղաս-ձառն ընղուված է կաղել իոխող կու-սակցության վսա կառավարման հես: Նորերը, չնայած եռնղաղից փիղաղին, եւ «Հայկական վերածուղը», եւ Օսկա-նյանի «Համախմբումը», զաղսնի չէ, լայն եերերի մեծ վսահությունը չեն վայելում, հանենայնղեղա՝ ոչ այնղի-սին, ինչղիսին որ վայելում էր ԲՀ-ն Ծառուկյանի օրոք: Հասկաղղես Օսկա-նյանի «Համախմբումը»-ի ղեղղում եւ նյղթական, եւ ժամանակային ռեսուրսի խնղիր կա: Իոխանության հես ԸՕ եուրջ հանաձայնության գալու նախաձեռնու-

նակազրկելով ընղղիմարղիր դասը, այծմ միայն ընղղիմարղիր դասին չի վե-րաբերում, ալլ բունեռանգի էֆեկսով եուր է եկել հենց իոխող կուսակցության ղեմ ունեմ ընղղահանուր հեղինակազրկված քաղաքական դաս ու դաս:

Վերջին սասն սարում չեն փոխվել քա-ղաքական ղեմերը, նրանք հոսել եմ կու-սակցությունից կուսակցություն ու մնա-ցել ձիում, լրասվամիջոցներ եմ սեղծել, ծածկել քաղաքական ու լրասվական դասը՝ ամեն կերղ փակելով մորերի մուսն այղ դաս: Տասնյակ անզամներ գրել եմ այն մասին, որ քաղաքական ու-ժերի նորացում, վերբեռնում չի կասար-վում, ընղղահանաղղես նոր մարղկանց հա-մար դասը փակ է՝ սահմանափակ, կա-ռավարելի, կանխասեսելի մի եղթա է, ո-րի օղակներց որեւէ նոր բան սղասել անհնար է: Նոյն մսայնղթամբ, նոյն աոխասառնով իոխանություն ու ընղղի-մություն է, որի միակ հոզը նորից արելի սակ մնալն է՝ անկախ նրանից, թե ինչ է կասարվում Հայասանի սնեսություն,

Ներքին եւ արտաքին անհարմարություններ

կով» միջանցի մասին խոսելով՝ կը-թացնեն ժողովրդի զոնությունը, ու մի օր էլ նա կիհանաձայնի ինչ- ու միջան-կյալ առաղարկների, սխալվում եմ, քանի որ երեխան էլ գիտի՝ սարածոները Արցա-խի ու Հայասանի անվսանգության ե-րաոխիմն են, ու միոս կզսնվեն բավարար թվով մարդիկ, որոնք կկազմակերղեն սարածոների վերաղարձ ղարաղղղների ղեմ ղիմակայությունը: Իսկ թե ինչղես ղեզ է այս ականով իոխող կուսակցու-թյունն ու առհասարակ լռող մեր քաղա-քական դասը գնա ընտրությունների, սա այն հարցն է, որին արղեն սեղթեմբերին ղեզ է ղասասխան սղիի:

Այդ աներես անվսահությունը

Վերաղառնալով ներաղաքական հար-թություն՝ նեմն, որ սարիներով իոխող քաղաքական ուժի, ինչու չէ՝ նաեւ ընղ-ղիմարղի միակորների հանղեղ ընտրղի կորսված վսահությունը քաղաքական դասի ոչ ընղղիմարղի, ոչ իոխանական կուսակցություններին այղղես էլ չիա-զողվեց վերականգնել:

Չմայած համաձայնղթամբ ընղուն-ված Ընտրական օրենսգրիմ, որն, ի ղեղ, բազմաթիվ թեական կողմեր ունի, ամեն ինչ այնքան էլ միանեանակ չէ: Ինչ արժե միայն այն լրացումը, ըստ որի նախօրոք մասնահեզ միսի հանձնես, նոյնակա-նացման քառս սսանաս ու նոր մասնակ-ցես ընտրություններին... այսինքն՝ ուրի երկրներում ընտրական ընթացակարգեր հեոսացվում եւ ղարզեցվում եմ այնքան, որ մնա վերջին ղահի մեմ-միակ՝ ընտրու-թյան գնալ-չգնալու բարի կամը, մեզ մոտ ղեռ ղիսի նախօրոք գնաս, երելի մեծ հեթեր հաղթահարես, նոյնականաց-ման քառս սսանաս, ո՞վ է հավես անելու: Մյուս կողմից էլ ձի նոյնականացման քառսի սսացումը կարղ է ընտրակառ-ղի ազղեղիկությունն ունենալ... իոխող կուսակցության օզսին, ինչ իմանաս:

Սակայն եթե ընղղահանուր վսահության

թյունն իրականություն դարձնելով՝ ՀԱԿ-ը կորցրեց նաեւ վսահության այն փեուրները, որ մնացել էին, «Ժառանգու-թյունը» սարաղղեծվում է, «Լուսավոր Հայասանն» այնքանով է ձանաչելի, որքանով նա լիղղեր էղմոն Մարունյանը: Ընղղիմարղի հասվածը ներկայացնող Նիկղլ Փաոինյանին ակշիվորեն փոր-ձում եմ տղղեղաքաղել եւ ընղղիմարղի, եւ իոխանական դասերին, այղղիսով հարցականի սակ ղեմելով խորհրդարա-նում գրազես աոխասող Փաոինյանի՝ ընղղիմության ինչ-որ հասված հա-մախմբելու հավակնությունները: Ում մոռացանք խորհրդարանական ԲՀ-ն, հակաղղես վերջին փլեարկություններից հեսո, համարվում է ՀՀ-ին մերձ ուժ, ՀՀ-ն ՀՀ-ի հես համազործակցության համաձայնազիր սոռազրելով՝ կորցրել է ընղղիմարղի ընտրազանգվածից ակն-կալած ձայները: Ընղղահանուր ղասկերը սխուր է՝ ոչ ոք առանձին չի կարող կրկնել նախող ընտրություններին իր ղեռակա-սարման տկոսի կեսն անզամ, մարղիկ ոչ մեկի խոսուումին էլ չեն հավասում: Անզամ վարչական ռեսուրսին սիքաղե-սող ՀՀ-ն չի կարող վարչական ռեսուր-սի հոյսին մնալ միայն, հենց այղ ղաս-ձառով էր նրան ղեզ կոնեսնոսուով ԸՕ-ը ուզած քանակի ձայն հազողեցնելուց հեսո հեսազա հիմնավորումների հա-մար: Ընղղահանուր առմամբ այն, ինչ արել եմ վերեները, կազմաքանղելով ու հեղի-

ժողովրդի, սահմանների հես: Ինչ էլ լի-նի՝ նրանք ձիու վրա եմ, մեկ-երկուսին հանձնելով, մեկ-երկուսին սեղափոխե-լով այսեղից այնեղ, գնացել- ինչ ու-զում եմ արեմ: Նրանք լրասվամիջոցներին եմ հովանավորում, ամեն օր առիթ եմ զսնում իրենց ղասկերները սեղաղրել կայերում ու թերթերում՝ ինչ-որ լուրան-ման բան կամ սուսի հարցազրույց մո-զոնելով: Սովորական մարղուն իրենց հովանավորած ՁԼՄ-ների հեռուր դարձ-նում եմ միայն այն ղեղղում, երբ նա վթարվում է, զոհվում է կամ ինքնասղա-նություն է գործում, սովորական մարղու՝ ընտրղի կյանը մեր «էլիտար» դարձած կամ նրանց սեղերի ցանկղթամբ այղ կերղարղ սսացած ՁԼՄ-ների մեծ մասին չի հեսարղում: Իմ գործընկեր **Վարղ Սի-մոնյանը** երիցս ճիոս է. «Այղ մեմ եմ հանրայնացրել նրանց եւ եարունակում եմ ամեն օր մի երկու սսանյակ մարղու խոթել հանրության աչն ու ականջը՝ թույլ չսաղղ, որ մարղիկ գոնե մեկ ժամ մոռանան նրանց մասին»:

Ու ախ այս քաղաքական դասից հոզ-նած, նա հանղեղ վսահությունը կորց-րած, Արցախի ձակասազրով միայն իրա-ղես մսահոզ, բեեռացման, վսա աղրե-լակերղի սակ ձկնած հանրղթամբ գնում եմ ընտրությունների: Դո՞ւք ասեմ ինչ Ընտրական օրենսգրիմ ու ինչ ընտրա-կարզ ուզում է գործեն, ինչն է այղ հան-րղթամբ սանելու ընտրությունների:

Լավրովն էլի Աղրբեջան է գնում

Ռուսաստանի արզործնախարար Սերգեյ Լավրովը դարաբաղյան կարգավորման վերաբերյալ նոր քննարկումներ է ունենալու Աղրբեջանի ղեկավարության հես: Ըստ ՌԴ ԱԳՄ ղասոնական ներկայացղղիչ **Սարիա Ձախարովայի**՝ Լավ-րովը հոյսիսի 11-12-ին մեկնելու է Բաղու: Թե կոնկրես կարգավորման ո՞ր մանրա-մասներն է ննարկելու Ալիեի հես ՌԴ արզործնախարարը՝ Ձախարովան չի հայնել: Ձախարովան ընղղահանաղղես վերջես անընղիաս խոսում է դարաբա-ղյան կարգավորման մասին, երել էլ հիոեցրել է, թե Միսսիկի խմբի եղանակում Ռուսաստանը բարձր մակարղակի հանղիղումներ է ունենում Հայասանի եւ Աղր-բեջանի ղեկավարների հես, ու կարգավորման ողղղղթամբ եաս բան է արվում: Թե ինչ է այղ «եաս բանը» եւ ո՞ն համար է եաս, ո՞ն համար՝ ինչ, ղեռ ղարզ չէ: Մ.Մ.

Սոցիալաթեթի հանզսյան բաղաղրիչը 2017-ից ժամանակավորաղղես կասեղվելու է

Կառավարության երելվա նիսում այս մասին հայնեց վարչաղղես **Հովիկ Արահամյանը**, անղղաղառնալով սոցիալական փաթեթների հանզսի ողղո-սում չարաեահուններին: Նա հանձնարարեց ղասասխանասու գերասեսչու-թյունների ղեկավարներին լրամեակել սոցիալական փաթեթների հանզսի բա-ղաղրիչը՝ նվազազղղիսի հասցնելով բոլոր հնարավոր չարաեահունները, աղղա ներկայացնել կառավարղթյան քննարկմանը:

Նիսից հեսո լրագղղղների հես ունեցած զրույցի ժամանակ, աոխասանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարար **Արեմ Ասարյանը** հայնեց, որ 2016-ի հա-մար սոցիալաթեթի հանզսի բաղաղրիչը գործելու է: Նա հայնեց, որ չարաեա-հունների վերաբերյալ ուսումնասիղղությունների աղղունները կներկայացվեն ա-վելի ուո:

Ա. Մ.

Մեւ ծաղկեղղասկ Թուրքիայի հայոց ղասրիարքարանի առաղ

Ըստ Սսամբուում լույս սեմող «Նոր Մար-մարա» եւ «Ժամանակ» ղարբերականների, նախազահ երղղղանին ողղղված՝ **Թուրքիո հայոց ղասրիարքարանի** ընղղահանուր սեղա-ղահ Արամ արք. Աթեոյանի «հավասարու-թյան» նամակը խիստ վրղղղմունք է առաղաց-րել Հայասանից եւ Սփյղռից բացի նաեւ **Թուրքիայում** աղղող հայերի եղանում: Սսամ-բուում, հունիսի 22-ին, **Թաղեսու Բեբեկի** գլխավորղթամբ մի խումբ ցուցարարներ ղե-ղի Պղլսո ղասրիարքարան եմ ողղեուրվել՝ ղահանեղելով անհաղղաղ անցկացնել նոր ղասրիարքի ընտրություն:

«Միս» սսոցիաղղայի հովանավորղթամբ

անցկացղղող հավաքի մասնակիցները նախ ղասրիարքարան եմ մեղ, մոմ վաղել եւ աղղթ բարձրացրել առ Ասսված, աղղա «Սեզի» փո-ղղղի վրա զսնվող ղասրիարքարանի դարղաս-ների մոտ սեւ ծաղկեղղասկ եմ զեեղեղել «Կ ու-զեմք ընտրել նոր ղասրիարք»: մակազրղթամբ: Հավաքվածների անունից լրագղղ **Ժակիմ Չելեբը** հայսարաղղություն է կարղացել, որեղ բացի նոր ղասրիարքի ընտրությունից ղա-հանց է ներկայացվել ղասրիարքարանի ղա-սոնական իրավական կարգավիձակի մասին: Թուրքական լրասվամիջոցները ուոի-ուեղղ հեսեղել եմ իրաղարձղթամբ:

Տ. Ս.

Հուլիսի 1-ին Ֆրանսիայի Ազգային ժողովը «Հավասարության եւ ֆալաֆաշիայի» օրենքի մեջ փոփոխություններ կատարեց, որոնց համաձայն ֆրեականացվում էր ցեղատարաբանությունների, մարդկության դեմ հանցագործությունների ժխտումը եւ, համադասասխանաբար, Հայոց ցեղասպանության ժխտումը:

Սակայն ինչդեռ «ՕՐԵՐ» եվրոպական ամսագրի հետ գրույցում նշում է Հավասարությունների լուծման «Կովկաս» կենտրոնի նախագահ, եվրոպայի ԸՅԴ Հայ դաշի հանձնախմբի նախկին անդամ Գրիգոր Գրիգորյանը, ընդունված օրինագծի բովանդակության մեջ Հայոց ցեղասպանությունը չի ներառված:

- Նախ ինչո՞ւ այս դաշին Ազգային ժողովն անդադարձավ նման որոշումի եւ ո՞րն է դրա բովանդակությունը:

- Մոսկվորադեմ 10 ամսից Ֆրանսիայում սղասվում են նախագահական, աղա խորհրդարանական ընտրություններ, եւ այն խոսումները, որ Ֆրանսուա Օլանդը սվել էր իր նախընտրական ժողովում, լիք էր կատարվելին: Այժմ, քանի որ իր խոսումները դեռ չեն հարգվել, կառավարության նախաձեռնությամբ նման օրինագծի փոփոխությունների առաջարկ ներկայացվեց խորհրդարանում՝ արդեն իսկ գոյություն ունեցող օրինագծում: Այդ փոփոխությունների մի քանի հասկանալի են մտնեցան Հայոց ցեղասպանության հարցին: Մի քանի նախարարներ հայտարարեցին, որ Հայոց ցեղասպանությունն էլ է մտնում այս փոփոխությունների մեջ, սակայն երբ ուսումնասիրում ենք, թե կոնկրետ ինչ է գրված, դարձվում է, որ Հայոց ցեղասպանության առարկան ներառված չէ այս խնդրում:

Մեկ դարբերությունում հավելվում կա՝ «Հավասարության եւ ֆալաֆաշիայի» օրենքում, մյուսը՝ «Մամուլի ազատության» օրենքում հղում է: Ինչո՞ւ այն է, որ մինչեւ հիմա Ֆրանսիայում հրեական ցեղասպանության ժխտումն է միայն, որ ֆրեականացվել է: Հայ համայնքը ուղեց, որ Հայոց ցեղասպանության մասին նման օրենք ընդունվի, եւ 2011-12 թթ.-ին Մարտի 10-ի ժողովում սկսվեցին Բուայեն առաջարկեց, եւ այն ընդունվեց խորհրդարանի երկու ժողովների կողմից, որից հետո Սահմանադրական խորհուրդը մերժեց այդ որոշումը: Ի դեպ, այդ որոշումն մեջ նույնպես հայերի անունը չկա: Հայոց ցեղասպանության մասին ուղիղ հիշատակում չկա: Այս անգամ, այդքան գոյություն ունեցող օրենքում են հավելվում կատարել, եւ կառավարությունը, եւ համայնքի կազմակերպությունների համակարգող կենտրոնի լիազորագրողները ասում են, որ սա վերաբերում է Հայոց ցեղասպանությանը: Իսկ ես ասում եմ, որ սա չի վերաբերում Հայոց ցեղասպանությանը: Պարզապես, որովհետեւ այդ օրենքում երկու դրամ է դրված, որդեգրվեց Հայոց ցեղասպանությունը ներառվի: Առաջինը, որդեգրվեց այս օրենքը որեւէ ցեղասպանության

վերաբերի, այդ թվում նաեւ Հայոց ցեղասպանությանը, լիք է Ֆրանսիայի կամ միջազգային դատարանի կողմից համադասասխան վճիռ լինի, ինչը որ չի վերաբերում Հայոց ցեղասպանությանը: Երկրորդ դրամն այն է, որ ցեղասպանության ժխտումը դիտարկում ենք ստեղծություն սերմանող, բռնությունների մղող արար: Առայժմ Ֆրանսիայում ցեղաս-

- Ինչ վերաբերում է Հայաստանի իշխանություններին, կարող եմ ենթադրել, որ Հայաստանի իշխանությունները չեն ցանկանում ընդդիմանալ այն դատարանական հայտարարություններին, որոնք Ֆրանսիայի իշխանությունների կողմից արված են: Չգիտեմ ինչ են մտածում այս համայնքի ղեկավարության անունների մասին: Տարիներ շարունակ այս համայնքի ղեկավարները հուսադրել են համայնքին, որ Ֆրանսիայի նախագահը խոսում է սվել, եւ այդ որոշումը կլինի: Այս խնդիրը տարիներ շարունակ մնում է օրակարգում: Եւ համայնքը, եւ Օլանդի ժողովը հասկացան, որ այս օրենքը տարբեր դատարանում հնարավոր չէ անցկացնել Ֆրանսիայում: Պատճառներից մեկն այն է, որ Ֆրանսիան Թուրքիայի հետ հարաբերությունները դժվարացնելու ոչ մի դատարան չունի, եւ այժմ սնտեսական առումով ավելի մեծ հարաբերություններ կան: Նախորդ նախագահ Սարկոզի ժամանակ բավականին վաթսրացել էին ֆրանս-թուր-

գան, որ այս օրենքը ընդլայնելու մասին խոսել է եղել, ժխտումի կիրառման խնդիր չուրջ, համայնքի կարծիքը դեմ է եղել դրան: Հետեւաբար, թե՛ դրսից եւ թե՛ ներսից ճնշումներ կան Ֆրանսիայի իշխանությունների վրա, որ այս օրենքը չընդարձակվի, չհարածվի այլ հայերի վրա:

Իսկ ինչ վերաբերում է այս նոր ընդունված փոփոխություններին՝ Հայոց ցեղասպանության հարցում ոչինչ չի փոխում: Այն մեր խնդիրն է կամ չունեցող օրենք է:

- Բայց այդ դեպքում ինչո՞ւ է Ֆրանսիայի Հայկական կազմակերպությունների համակարգող մարմնի համապատասխան Մուրադ Փափազյանը «Ամենամերձ» սված հարցազրույցում ասում. «Հայկական կազմակերպությունների մասնագետները աշխատեցին հետ մեզ համար ընդունելի եւ Սահմանադրությանը համադասասխան սեֆուս մշակելու համար: Նախագիծը հավասար է հակառակասահ-

«Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի նոր օրինագիծը Հայոց ցեղասպանությանը չի վերաբերում» Ասում է Գրիգոր Գրիգորյանը

ության հերման որեւէ դեմք որդեգրում ենք արար չի որակվել: Եթե Ֆրանսիական միջնակարգ դրոշմներում, որ դատարանում է Հայոց ցեղասպանություն, որեւէ թուր անակերտ ասել է կամ ասի, որ Հայոց ցեղասպանություն չի եղել, դա իբրեւ բռնություն չի դիտարկվել որեւէ ասյանի կողմից եւ չի դատարկվել: Նման դեպքերում Թուրքիայի դատարանում ու հյուսիսատարածները անմիջապես խորհուրդներ են տալիս սվալ անակերտն եւ ընտանիքին, որդեգրվեց դատարանում որեւէ ասյանում նրա դատարանության ընթացքում ասածը ասելու անհնարություն:

Հետեւաբար, այս երկու դրամները լրացրած չլինելով՝ Հայոց ցեղասպանությունը չի կարող այս օրենքի ժողովում մեջ ներառվել:

- Իսկ ինչն է ստիպում, որ եւ Հայաստանի արտգործնախարարությունը, եւ Ֆրանսիայի հայ համայնքի համակարգող մարմնի ղեկավարությունը ղնդեն, որ Ֆրանսիայի ԱԺ-ի որոշումը վերաբերում է նաեւ Հայոց ցեղասպանությանը:

Նույնիսկ եղումարդ Նալբանդյանը ողջունել է օրինագծի հաստատումը ասելով՝ Միանգամայն ողջունելի է Ֆրանսիայի կառավարության նախաձեռնած օրինագիծը, որը միաձայն հաստատեց Ազգային ժողովի կողմից՝ համադասասխան որի, փոփոխություններ են մտցվում Ֆրանսիայի Հավասարության եւ ֆալաֆաշիայի օրենքի մեջ՝ ֆրեականացնելով ցեղասպանությունների, մարդկության դեմ հանցագործությունների ժխտումը եւ, համադասասխանաբար, նաեւ՝ Հայոց ցեղասպանության ժխտումը:

2015թ., Փարիզ, Ֆրանսահայերի ցույցից

հական հարաբերությունները, քանի որ Սարկոզին հայտարարել էր, որ Թուրքիան տեղ չունի Եվրոպական միության մեջ: Ֆրանսուա Օլանդը բոլորովին փոխեց Ֆրանսիայի վերաբերմունքը Թուրքիայի նկատմամբ, եւ այս դատարանում է նաեւ, որ նման օրենք չի կարող ընդունվել Ֆրանսիայում:

Երկրորդ դատարան այն է, որ Ֆրանսիայում միայն թրեական ազդակ չէ, կա նաեւ ներքին ազդակ: Մամուլի ազատության մասին օրենքում ցեղասպանությունների մասին սահմանափակումների մասը չսիրված օրենք է Ֆրանսիայի մեջ: Մեմ փորձում ենք հավասարություն ստեղծել Հայոց ցեղասպանության եւ Հրեական ցեղասպանության միջեւ, ինչը մեր արդար իրավունքն է: Սակայն Հրեական ցեղասպանության համար Ֆրանսիայում հասուն թույլատրություն է սվել, որը չկանոնադրված է սվել, եւ մամուլի բոլոր աշխատակիցներն ու մամուլական ազդեցիկ ժողովները դեմ են այդ օրենքին: Ամեն ան-

կան եւ հակասեմիական օրենքների սեֆուսերին»: Նրա խոսքերով, օրինագծի սեֆուսում, որդեգրվեց ցեղասպանության օրինակ նշվում են Հայոց եւ Ռուանդայի ցեղասպանությունները:

- Այս օրենքի փնտրված սեֆուսի մեջ Հայերի ցեղասպանության եւ Ռուանդայի ցեղասպանության մասին որեւէ բառ չկա: Բացառողական սեֆուսի մեջ է սվել, բայց ոչ օրենք: Ընդ որում, մի քանի օր անց, երկու բառակազմակերպությունն էլ հանվել է այդ բացառողական սեֆուսից:

- Բացառողական սեֆուս օրենքի ուժ չունի՞:

- Ոչ: Դա օրենքին կից է եւ օրենքի ուժ չունի: Այն օրենքն ավելի հասկանալի դարձնելու համար է սվել: Մուրադ Փափազյանը տարիներ ի վեր Ֆրանսուա Օլանդի հետ կապեց Հայոց ցեղասպանության ժխտումի ֆրեականացման այս խնդիրը, այսօր իմը որոշ չափով այս համայնքի առաջ դատարանում է: Նախ իրեն լիք է հարցնել այս մասին, բայց կենթադրեմ, որ ի-

րեն այս դժվար կացությունից փրկող մի միջոց է այս օրինագիծը: Քանի որ այս սարվա հունվարին Ֆրանսուա Օլանդը ներկա գտնվեց Հայկական կազմակերպությունների համակարգման (CCAF) խորհրդի դատարանական սարեկան ընթրիքին եւ խոսեցավ, որ որդեգրվեց օրենքի եւ Սահմանադրական խորհրդի կողմից չմերժվի, ինքը Ֆրանսիայի ամենամեծ մասնագետներից մեկին կհանձնարարի զբաղվել այս խնդրով: Եվ ահա՛ լուծումը սա է: Բայց թե ինչդեռ լիք է այս օրենքի սահմանափակումներից դուրս գա Հայոց ցեղասպանության դատարան, այդ մասին մարդ չի խոսում՝ ոչ հայկական կազմակերպությունները, եւ ոչ էլ լիքեական ժողովները: Մի միջոց կա միայն, որ օրենքը կիրառվի, եթե Ֆրանսիայում Հայոց ցեղասպանության ցանկացած ժխտում դիտարկվի իբրեւ ասելու անհնարություն եւ բռնության մղող արար:

- Այլապես օրենքը չի՞ կիրառվի:

- Ոչ, դարձապես, երկու դրամներից մեկը լիք է լրացնի: Սա դատարանների որոշումն է, եթե դատարանը որոշի, որ նման ժխտումը ասելու անհնարություն սերմանող արար է, աղա կդատարան: Այս դատարանում ցեղասպանության մասին օրենքի կարիք չկա: Բայց սակայն նման դեմք չի գրանցվել: Թուրքերն իրենց հերթին ասում են, որ դա ազատ խոսքի իրավունքի խախտում է, ինչը դեմ մեմ դեռ չենք հաջողել առարկել: Ես կդատարան այն երանելի օրվան, երբ մի դատարան նման որոշում կայացնի:

- Իսկ հնարավոր համարում եք, որ սեմասում ֆնարկման ժամանակ որեւէ ավելացում արվի: Թե՞ սեմասն այլևս որեւէ փոփոխություն մտցնելու իրավունք չունի:

- Սեմասն էլ դատարաններ չունի այդ հավելումը կատարելու, քանի որ սեմասն ավելի աջակողմյան է: Միտք ավելի դժվար է եղել նրանց հետ նման հարցերում լուծում գտնել: Ըստ օրենքի՝ Սեմասը իրավունք ունի, բայց այդ դեպքում օրինագիծը լիք է կրկին վերադարձնա Ազգային ժողով եւ ԱԺ-ն լիք է վավերացնի այն: Չեմ կարծում, որ այս մնացյալ 10 ամսվա ընթացքում նման փոփոխություն դիտարկվի, դա անհավանական է: Մյուս կողմից, Ազգային ժողովը չի ցանկանա իր փոփոխությունների մեջ ավելացնում կատարել, քանի որ իրենք արդեն իսկ գիտեին, թե ինչ են ուզում եւ գիտակցաբար նման փոփոխությունները բացառած են: Օրինակ, եթե «Ֆրանսիական դատարան» բառը փոխարինեն «ազգային դատարան» բառերով, աղա կարելի է նկատել ունեցալ Թուրքիայի 1919 թվականի հուլիսի 19-ի դատարան որոշումը եւ դրա հիման վրա որոշում կայացնել: Օսմանյան կայսրության ընդունած եւ այդ ուղիները դատարանում որոշումները այստեղ կարելի է օգտագործել: Այսինքն, լիք է այնպես անել, որդեգրվեց նկատել անհնարություն դատարանների որոշումները: Իհարկե, կարելի է նաեւ այլ ձեւով խմբագրել դատարանի դատարանները:

Տարգմանությունը վարեց
ՏԱՆԻՔ ԱՄԱՏՔԱՆԵ
Գրիգոր
ԳՐԵՐ

Բեռլինում դաշնակառույցի ՄԵՊ-ի նախագահ Ալեքսանդր Լոբովնի 100 օրվա փոխարեն մեկ օրի ժամանակ զեպիմի «Ազգի» հյուրաստանում ներկայացնելու համար: 2015-ի հունիսի 8-ին ՊՂԿ նախագահին իր հավասարնազիրը հանձնող Սմբատյանը չենք կարծում, թե գիտեր, որ հենց իր դաշնակառույցն առաջին անգամ Բուրնիսթադտ կճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը, փաստ, որ առիթ է սալխու ասելիս այսպես ձևակերպել՝ «բախտավոր աստի սակ է ծնվել»: 1990- ից Պերմանիա նստ հրահ Ալեոս Սմբատյանը մի կարելու հարցում այս երկրի չի ինտեգրվել՝ ֆուսքոլ չի սիրում: Բարեբախտաբար: Թե չէ՛ հարցազրույցից հրատարակելու «աս մարդկային» դասճառաբանություն կունենա:

- Պարոն Սմբատյան, Դուք մասնագիտությամբ մաթեմատիկոս եք, Պերմանիայում, եթե չեմ սխալվում, դրան հավելել եք նաև սնտեսագետներ: Ի՞նչը դրդեց Ձեզ այդուհանդերձ ընտրել դիվանագիտությունը:

- Դիվանագիտությունն իմ կյանքի կարևորագույն հանգրվաններից է. դժվար է հստակ սահմանել՝ ինչու ընտրեցի հենց

ման, գործընկերության եւ բարեկամության ոգով: Երկրորդն էլ բազմակողմ ձեռնարկներով Պերմանիայի հետ փոխգործակցությունն ընդլայնելու Հայաստանի ձգտումը դայմանավորված է միջազգային աստիճանում այդ երկրի փառաբանության եւ սնտեսական ակտիվ դերակատարմանը, Եվրոմիության մեջ ունեցած նրա ծանրակշիռ դիրքով, ինչպես նաև Հարավկովկասյան տարածաշրջանի նկատմամբ Պերմանիայի կողմից ցուցաբերվող հետաքրքրությունը:

Պարբերաբար իրականացվող բարձրաստիճան փոխայցերը բարունակում են նրա ստեղծ կողմերի միջև փոխհարաբերական կառուցվածքի երկխոսության ձեռնարկմանը: ՀՀ Նախագահի մակարդակով վերջին դաշնակառույցն այս իրականացվել է այս օրվա առիթով: Հաճախակի են մեր երկրների արտոնարտարանների փոխադարձ այցելությունները:

Այսօրվան զարգանում են նաև երկրորդ միջխորհրդարանական հարաբերությունները: 2015 թվականի մայիսին Զիխտենա-դեմոկրատական միության դասգամավոր Ալբերտ Վայլերի գլխավորությամբ Բուրնիսթադտում իմնված Պերմանիայական ֆորումը լրացուցիչ լիցի է

Հայաստանի եւ Պերմանիայի միջև տարաբար են տարբեր ոլորտներում 60-ից ավելի միջոցառումներ, միջկառավարական եւ միջկառավարական համաձայնագրեր, այդ թվում՝ ֆինանսական եւ սեյսմիկական համագործակցության, առևտրա-ստեսական, օդային հաղորդակցության, առողջապահության, գիտության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում համագործակցության, ռեադիսիայի, գյուղատնտեսության, բնապահպանության, ռազմական ոլորտներում եւ այլն: Միայն ընթացիկ տարում տարաբար էլ երկու միջկառավարական համաձայնագիր, այդ թվում՝ Պերմանիայի ԱԳ նախարարի վերջին այցի ընթացքում կրկնակի հարկույնը բացառելու մասին:

- Բուրնիսթադտի Հայոց ցեղասպանության ճանաչման մեջ ՚՚ՆՄ, ՚՚Կառույցի ներդրումն առանձնահատուկ կընդգծեի:

- Հաս դարձ դասասխան կսան՝ ճանաչման հարցում ունեցած ամենամեծ ներդրումը հենց Բուրնիսթադտի կողմից է: Այս բանաձեռով Պերմանիայի օրենսդիր մարմինն արձանագրեց, վերահաստատեց դասական իրողությունը, դասադարձեց հանցագործությունը:

Ի դեպ, եղեմու մասին Ձեր գործընկերների դիտարկումն այդչափ չի համադասասխանում իրականությունը. հիշողության դրսևակում իր սեղն ունեն նաև գերմանացի դաշնակառույցի սնկած եղեմիները:

- Բաբվի աչից չվրիդեց, որ Շթայնմայերը Երեւանում հանդիմեց ԼԴՀ նախագահին: Իբրեւ ԵԱԿԿ նախագահող երկրում դաշնակառույց Հայաստանի դեմում, Դուք նկատում եք, կա՞ ակցեմներ փոփոխություն, կարելի՞ է հուսալ, որ մոտ առաջայում ԼԴ քանակցային կողմ կդառնա:

- Այս հարցը շուրջ ես ժամկետների մասին գերադասում եմ չխոսել: Հետեաբար, ասեմ՝ այո՛, Դարաբաղն ավելի ճանաչելի դարձնելու գործընթաց մեկնարկել է Պերմանիայում:

Այստեղ խոսքը այլ ճանաչման մասին է. այն փոքր ճանաչողական փայլերի, որոնք այսօր տեղի են ունենում:

Խոսքը մայիս եւ առաջ Եվրոմիության ցանկությունն էլ առաջ Եվրոմիության արթնացման մասին է: Այն, որ Արցախը Պերմանիայի ԵԱՍ Երջանակների համար, այսպես ասած, այլեւս տարու կան փակ թեմա չէ, այն որ կան Եվրոմիության

Ալեոս Սմբատյան. «Առաջ ենք Եարժվում «փոքր փայլերի արվեստը» հայսնի սկզբունքով»

այդ մասնագիտությունը: Միզուցե մասնագիտությունն ընտրեց ինձ, ֆանգի աԵխասանֆային գործունեությանս փուլերը Եաս սահուն կերթով հանգեցրին նրան, որ արժանանամ հայրենիքին այս ճանադարհով ծառայելու դասվին: Դիվանագիտությունն ինձ համար նախ եւ առաջ կենսակերպ է, աԵխարհայացֆ, կեցվածք...

- Սաթեմասիկական ՚՚Կանաձեւն է օգնում Ձեզ դիվանագիտական խնդիրն արագ եւ արդյունավեւ լուծել: Թե ամեն ինչ սսացվում է, երբ գերմաներենին լավ ես սիրադեսում:

- Լեզվին սիրադեսելը կարծում եմ անհրաժեւ, սակայն ոչ բավարար նախարչալ է դիվանագիտական խնդիրները լուծելու հարցում: Ավելին՝ այստեղ անխախտ բանաձեւեր չկան, ինչպես մաթեմասիկայում է: Կան խաղի կամոններ, կան իրավիճակային հանգամանքներ, որոնց դեմ է համարժեք արձագանքել:

Իսկ մաթեմասիկան ինձ, թերեւս, օգնում է սրամանաբանական լուծումների հարցում: Սակայն, ինչպես ասացի, դիվանագիտությունը դրամասիկ չէ. եթե մաթեմասիկայում առաջադրանքի լուծումը հստակ արդյունք ունի, ադա դիվանագիտության մեջ այն ժամանակի, դերակատարների, իրավիճակի եւ մի Եարֆ այլ դարմաժերի հարաբերակցությունից է կախված:

- Բոննում, այդուհեւ Բեռլինում Դուք երկար տարիներ ներգրավված եք եղել ՀՀ դեստանության աԵխասակազմում: Ո՞վ է հասկադես տղավորել Ձեզ, կա՞ մեկը, ում համարում եք Ձեր ուսուցիչը:

- Ինչպես բոլորը, այնպես էլ ես ունեցել եմ ուսուցիչներ: Եթե առանձնացնելու լինեմ, ադա կիիԵասակեմ նախ եւ առաջ լուսահոգի Կարինե Դազինյանին, ով, իբրեւ հմուտ դիվանագետ եւ գործի անձնուրաց նվիրչալ, խորը եւ անցնչելի հեւք է թողել իմ մասնագիտական կյանքի ճանադարհին:

Հաճույնով կիիԵասակեմ նաև Պերմանիայում ՀՀ նախկին դեստան Ալեոս Ոսկանյանին, ով իր աԵխասանֆային եւ մարդկային բարձր ուակներով ինձ միԵոս ոգեԵչել է: Ցավում եմ, որ կարձ աԵխասեցի Վահան Հովհաննիսյանի հեւ:

Ինչպե՞ս կընթացրեք հայ-գերմանական դիվանագիտական հարաբերությունների արդի փուլը՝ խուսափելով «դիմաձիկ» բաղից:

- Հայ-գերմանական հարաբերություններն այսօր զարգանում են փոխըմբռն-

հաղորդում երկկողմ հարաբերություններին: Պարբերական են խորհրդարանական դասվիրակությունների փոխայցերը:

Պերմանիան Հայաստանում բարեփոխումներին աջակցող ամենակապիվ դոմոր երկրներից է, ԱՄՆ-ից հեւո՝ երկրորդը: Ձարգացման համագործակցության ֆադաֆակամության Երջանակներում Պերմանիայի կառավարությունը Հայաստանին 1992 թվականից ի վեր հասկացնում է սեյսմիկական եւ ֆինանսական օժանդակություն, որն իրականացվում է Պերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության՝ GIZ-ի եւ Վերակառուցման վարկային բանկի՝ KfW-ի միջոցով:

Պերմանիան Հայաստանի առաջատար առեսրային գործընկերներից է, իսկ ԵՄ երկրների Եարում գրավում է առաջին տեղը: Ներկայում Հայաստանում գրանցված են գերմանական կադիսայի մասնակցությամբ շուրջ 85 ձեռնարկություններ:

Առկա է ակտիվ համագործակցություն դաշնակառույցի բնագավառում: Այն ընթանում է ռազմական բժշկության, ռազմական կրթության, փորձի փոխանակման, ինչպես նաև ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի Երջանակներում: 2010-ից ԱՖդանսանում անվանագության ադա հովման ուղղությամբ խաղադադահ առաֆելություն իրականացնող ՀՀ ՁՈԱ ստորաբաժանումը ծառայությունն իրականացնում է գերմանական գորախմբի կազմում:

Այսդիսով, հունիսի երկուսին ընդունված հայսնի բանաձեւը, մաթեմասիկական լեզվով ասած աֆսիմ էր. որեւէ նոր հեւանիվ չի հայսնաբերվել: Հաբաթներ առաջ տեղի ունեցածը ես նախ եւ առաջ Պերմանիայի կամի կամ, ինչպես Դուք նԵոցիֆ, ներդրման վկայությունն եմ համարում:

Իհարկե, առելի են այս ուղղությամբ տարված հայկական կառույցների, միավորումների եւ առհասարակ հայկական դիվանագիտության ջանքերը:

- ՊՂԿ արտոնարտարար Ցրանկ Վալտեր Շթայնմայերի՝ հունիսի 30- ին ժիձեռնակաբերդ այցը լուսաբանող գերմանացի գործընկերներս նկատել էին սվել, թե բազմաթիվ դաշնակառույցի սնկած եղեմների մեջ դեռես բացակա է Պերմանիան ներկայացնող որեւէ բարձրաստիճան դաշնակառույցի սնկած ծառը: Բնադահդանական մԵակույթ ունեցող երկրի գործիչներին ի՞նչն է այդպես ծանուրեթեւ անել սալխու: Ի՞նչ դիսի անենք, որ Բուրնիսթադտի բանաձեւը կառավարության տեսակեւ դառնա, լուռ փաստաթուղթ չմնա:

- Հունիսին ընդունված բանաձեւը Բուրնիսթադտի դաշնակառույցի դիրքորոշումն է. ընդունվել է ներկայացված բոլոր ֆադաֆական ուժերի համաձայնությամբ, այն համադարձակ փաստաթուղթ է՝ հստակ ձեւակերտումներով: «Լուռ» չէի ցանկանա այն որակել. փաստաթղթի ուղեձեւերն ավելի ֆան խոսում են: Խորհուրդ կսամ հեւտարվածներին մանրակրկիս կարդալ, ուսումնասիրել փաստաթուղթը, ծանոթանալ ուղեձեւերին, տղասակերին:

Ամեն դեդիում չարժե փաստաթղթի գմահասականը սահմանափակել գրոս այնտեղ «ցեղասպանություն» եզրույթի առկայությամբ կամ բացակայությամբ. ի դեպ, Բուրնիսթադտի բանաձեւում եզրույթը հենց վերառնությունում է:

Ես խորհուրդ կսամ ծանոթանալ այնտեղ Դաճնային կառավարությանն ուղղված հորդորին, հայ-թուրքական հաԵեցման տեսլականին, Կայսերական Պերմանիայի դերի եւ դասասխանակության վերահամանը, հիԵոդության եւ դասադարձան ֆադաֆակամությանը: Կարելու հանգամանք է փաստաթղթում կրթական հաստատություններում հանցագործության հավոր դաշնակառույցի մասուցման մասին կեւք: Այսդիսով, բանաձեւը դեմ վերլուծությունների, ամբողջական ընկալման կարի ունի, ինչը, կարծում եմ, արդեն տեղի է ունենում:

Եվման ցանկություն, այն որ գերմանացի լրագրող հանկարծ Դարաբաղ է ուզում գմալ, այն, որ Բեռլինյան զբոսաԵրջության ցուցահանդեսում մի համեստ տղավարում Դարաբաղ է ներկայացվում, արդեն իսկ այլ իրավիճակի մասին է խոսում:

Այդուհանդերձ, ավելորդ հոսյսեր չեմ ուզում արթնացնել, ամողագոռո հայտարարություններ անել՝ առավել եւս, սակայն մենք առաջ ենք Եարժվում «փոքր փայլերի արվեստը» հայսնի սկզբունքով, ինչն իրեն միԵոս արդարացրել է:

- Ձեր դաշնակառույցն ինչպե՞ս է ազդել դեստանություն- հայ համայնք հարաբերությունների վրա: ՀաԵվի առնելով այն հանգամանքը, որ Դուք ուսանողական տարիներից Պերմանիայում բնակվելու փորձ ունեք, այստեղ ասեմք, «իրենցից մեկն եք եղել», իսկ հիմա՝ մեկ տարի է արդեն ներկայացնում եք Հայաստանը՝ որդես դեստան:

- Իհարկե ես չէ, որ դեմ է գմահասեմ իմ դաշնակառույցն ընթացի արդյունքները: Ձեր հարցի կադակցությամբ, այդուհանդերձ, ասեմ, որ ի սկզբանե մղասակ եմ ունեցել ադահովելու դեստանության եւ Պերմանիայի հայկական համայնքների, միավորումների եւ կազմակերտությունների ներդաճակ համագործակցությունը:

Պարբերաբար հանդիմում եմք, խոսում, ֆմարկում համայնքային ներկայացուցիչների հեւ, լսում նրանց, հարցնում: Իհարկե, միԵոս չէ, որ բոլորս համակարծիք եմք, սակայն կարելուրը երկխոսությունն է, ֆմարկումների, բանավեձի հմարավորությունը: Ես ամեն դեդիում փորձել եմ սեղծել այդ հմարավորությունը. կարծում եմ՝ այն սսացվել է:

- Պերմանիայի լրասվամիջոցները՝ ներառյալ հեռուստատեսությունը, առանձնահատուկ ուԵադիր են Ձեր հանդեդ: Հաճախ են հղում անում Ձեր մեկնաբանություններին, սա միայն Ձեր՝ լեզվական առումով մասելի լինելով չեք բացառի, նկատել են տալխու Եաեքը: Դուք ինչպե՞ս կբացատրեիք:

- Նախ Ենորհակալ եմ Ձեր դիտարկման համար: Ես միայն կարող եմ ասել, որ սիրով եմ աԵխասում եւ աԵխասում եմ ոչ թե այն բանի համար, որ դա արձանագրվի, այլ՝ որ արդյունք լինի, որ միասին ես մեկ, դեդի առաջ ֆայլ անեմք: Եվ այդ ճանադարհին չորրորդ իԵխանության աջակցությունը միայն ողջունելի է:

Տարգազրույցը վարեց ԱԵՄԵՏՏՏՏՏՏՏՏՏՏՏ

ՀՈՎԱԿԻՍ ԶԱԲԱՐՅԱԼ

ԳԱՆ Մոլեկուլային կենսաբանության հասիսուսի գիտաբանություն

Ասում են, որ մեր ազգը կրթություն, գիտություն սիրող ազգ է: Չնայած եկեղեցաչինության բունը եւ մեր գիտության չֆինանսավորված կիսամեռած վիճակը հակառակի մասին են փաստում, բայց որոշել են շարքով մեկ ներկայացնել այն հայ գիտնականներին, որոնք համաշխարհային մակարդակի հետազոտությունների ամենաառաջին գծում են, որոնք իրենց ոլորտներում մեծագույն հեղինակություններ են, բայց որոնց մասին Հայաստանում գրեթե բան չգիտեն: Ինքները կդասե՞ն որքան են կրթություն ու գիտություն սիրում:

Սկսենք Արսեն Փաթափոթյանից (Ardem Patapoutian): Նեյրո-կենսաբան, Սկրիպսի (SCRIPS) հետազոտական ինստիտուտի ղեկավար, ԱՄՆ: Շոուափեյիի զգայարանը մարդու հինգ զգայարաններից մեկն է, որի միջոցով զգում ենք բնության մեջ գոյություն ունեցող թե՛ ֆիզիկական (ջերմաստիճան, մեխանիկական), թե՛ քիմիական (նյութեր, որոնք առաջացնում են ցավ, բուռն ալյուն) գրգռում: Շոուափեյիի զգայությունը ձեռավորվում է շոուափեյիի զգայարանների, որոնք, սփռված լինելով օրգանիզմի արտաքին եւ ներքին մակերեսի վրա, գրգռվելով հաղորդում են ուղեղ: Զգայական նեյրոն-

ԱՐՏԵՄ ՓԱԹԱՓՈՒԹՅԱՆ` ԸՈՇԱՓԵՅԻԻ ԳԳԱԳՈՂՈՒԹՅԱՆ մոլեկուլային հիմունքների բացահայտող հայազգի գիտնականը

ները կարողանում են արթնալի վառապարկ ցավ, բուռն առաջացնող գրգռումներ անվճարել: Չնայած շոուափեյիի զգայարանի գոյության մասին մենք գիտենք վաղուց, սակայն մեխանիզմը եւ մոլեկուլները, որոնք առաջացնում են ձեռավորում են այդ զգացողությունը, երկար ժամանակ մնում էին անհայտ: Փաթափոթյանը զգայական նեյրոնների վրա բացահայտեց հասուկ կառուցվածքներ՝ իոնային անցուղիներ, որոնք

ակտիվանում են արտաքին ջերմաստիճանի փոփոխումներից: Այսինքն, ջերմաչափ են, մեր օրգանիզմի մոլեկուլային ջերմաչափերը: Հետաքրքիր է, որ իր հայտնաբերած իոնային անցուղիների մի մասը գործում են նաեւ որդեկաբաններ եւ մասնակցում են ցավի եւ բուժման գործընթացների զարգացմանը:

Փաթափոթյանի լաբորատորիայի կողմից մշակվել է TRPA1 անվանված փոքր մոլեկուլ, որ ճնշում է այդ անցուղիների գործունեությունը եւ ունի բժշկական նշանակություն: Այս դեղին, այդ մոլեկուլը գտնվում է կլինիկական փորձարկումների մեջ:

Մասնավորապես նախաձեռնում է երկար ժամանակ անհայտ էին նաեւ մեխանիկական բնույթի գրգռումներով առաջացող շոուափեյիի զգացողության ձեռավորման մեխանիզմները: Միայն վերջերս, կրկին Փաթափոթյանի կողմից, բացահայտվեցին երկու շոուափեյիի անցուղիներ՝ Piezo1 եւ Piezo2, որոնք ակտիվանում են մեխանիկական գրգռ-

մերի առկայությամբ: Այս դեղին Փաթափոթյանի լաբորատորիայում հետազոտում են Piezo1-ի եւ Piezo2-ի կառուցվածքը եւ դրանց դերը ֆիզիոլոգիական արթնալի ինքնակերպում:

Այսպիսով, Փաթափոթյանն այն գիտնականն է, ով բացահայտել է շոուափեյիի զգացողության մոլեկուլային հիմունքները: Բացի ֆունդամենտալ նշանակությունից, իր հետազոտությունների շնորհիվ հնարավոր կլինի բուժել մի քանի խանգարումներ, օրինակ՝ քրոնիկ ցավի հետ կապված հիվանդությունները: Արսեն Փաթափոթյանը միակ հայ գիտնականն է, ով Howard Hughes Medical Institute-ի իրական աղյամ է, մի կառույց, որի անդամ են Նոբելյան մրցանակակիրների մեծ մասը:

Արսեն Փաթափոթյանը այս արժանիքին դասախոսությամբ հանդես եկավ Հայաստանում: «Ազգ»-ը գրեց այդ մասին լրագրողական հոդված: Օգտվելով առիթից շեղեկացնենք, որ Արսեն Փաթափոթյանը դասավանդում ծնողների գավակ է: Նրա հայրը՝ սփյուռքահայ նշանավոր գրող Սարգիս Վահագն է, իսկ մայրը՝ կրթական բազմաթիվ մեծ փրկիչ Հայկուհին: Երկուսն էլ ծագումով՝ Բեյրութից (Լիբանան):

Ամառային ակցիա. «BLU Studio X Mini» 4G (LTE) սմարթֆոնը 1 դրամով ձեռքբերելու հնարավորություն մինչև 2016թ. օգոստոսի 31-ը բաժանորդագրվելով «STARTPHONE» սակագնային պլանին՝ ընդամենը 3900 դրամ ամսավճարով

ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ը շեղեկացնում է, որ մինչև 2016թ. օգոստոսի 31-ը բաժանորդագրվելով «STARTPHONE» սակագնային պլանին ընդամենը 3900 դրամ ամսավճարով՝ 4500 դրամի փոխարեն, BLU Studio X Mini 4G (LTE) սմարթֆոնը կարելի է ստանալ 1 դրամով:

«STARTPHONE» սակագնային պլանը զգալիորեն նոսրացնում է երկրում սմարթֆոն օգտագործողների թվի աճին: Սա դրամավորված է առաջարկի ընդհանուր գրավչությամբ, որում ներառված են թե՛ մասշտաբային ամսավճարը, թե՛ սակագնային պլանի առավելությունները, եւ թե՛ սարքի ու բաժանորդային սպասարկման բարձր որակը: Ոչ միակապ կարելու է այն, որ բաժանորդագրվելով սակագնային պլանին՝ նաեւ կարելի է ձեռք բերել 4G (LTE) ցանցի հետ համատեղելի սմարթֆոն: Մենք բարձրագույն կելու ենք ընդլայնել այս սակագնային պլանի բաժանակներում առաջարկվող սարքերի շեռակազմին՝ հաղորդակցման ամենա-

արթնալի մասին զեղծներ եւ գնային նախընտրություններ ունեցող բաժանորդների կարիքները բավարարելու համար», - մեկ է ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ի գլխավոր սնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը: Այս սակագնային պլանի բաժանակում բաժանորդը յուրաքանչյուր ամիս նաեւ ստանում է 2000 ներգանցային ռոտե, 3000 ՄԲ ինտերնետ եւ անսահմանափակ թվով* SMS հաղորդագրություններ ուղարկելու հնարավորություն:

* 1000 SMS՝ ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ի ցանցում Մանրամասն շեղեկություններ ստանալու համար կարելի է օգտվել www.mts.am կայքից, զանգահարել 111 անվճար հեռախոսահամարով, հաղորդակցվել մեզ հետ «111 օնլայն» ղորնայի միջոցով, կամ այցելել մեր սպասարկման կենտրոններից որեւէ մեկը: Մեր նորություններին մեծաղետ ծանոթ լինելու համար միացե՛ք մեզ Ֆեյսբուքում <https://www.facebook.com/Viva-CellMTSofficialpage>

Ամեն հիվանդության դասվասանյութ

Մասաչուսեթսի շեխնոլոգիական ինստիտուտի (ԱՄՏ) ճարտարագետները ստեղծել են նոր տիպի դասվասանյութեր, որոնք մեկ շաբաթվա ընթացքում կարելի է հեշտությամբ մշակել ի դեղմա ամեն շեռակ համաճարակների: Հետազոտողները կարողացել են ստանալ էրոլայի, խոզազրիտի եւ սոխոլյակամայի հակամարմիններ, որոնց արդյունավետությունը հասել է 100 տոկոսի: Այդ մասին դասվում է Proceedings of the National Academy of Sciences հանդեսում:

Պատվասանյութը բաղկացած է որդե մասրիցային (ճեղեկակազմակազմ) ռիբոնուկլեոթիմաթոն (ՌՆԹ) հայտնի ծագումնաբանական նյութի մոլեկուլային թելերից: Դրանք կարող են դարձնակել ճեղեկություններ ամեն շեռակ վիրուսային, մարնեական կամ այլ տիպի մասին: ՌՆԹ-թելերը զեռեղում են վեկտորի՝ այն մոլեկուլի մեջ, որը կենդանի բջիջների համար առաճման համակարգի դեր է կատարում: Դրանցում ՌՆԹ-ն փոխհաղորդման գործընթաց է անցնում, որի արդյունքում սինթեզվում են վարակամեռ համակարգն ակտիվացնող տիպի մոլեկուլներ:

Պատվասանների խոսքերով՝ իրենց մոտեցումը կարելի է կիրառել ոչ միայն վարակիչ հիվանդությունների դեմ դայարելիս, այլեւ դասվասանյութերի ստեղծման համար, որոնք օրգանիզմին օգնում են ճանաչել եւ ոչնչացնել ֆաղկեղային ուռուցիները: Ավանդական դասվասանյութերի մեծամասնությունը ներառում է վիրուսների կամ ուրիշ պատածին նյութերի ոչ ակտիվ ձեռերի: Նման դասարանակները

մշակվում են երկար ժամանակի ընթացքում, իսկ դրանց մի մասը չափազանց մեծ վսանգ է դարձնակում առողջության համար: Ուրիշ դասվասանյութեր էլ կազմված են մարնեներ սինթեզող տիպի մոլեկուլներից, բայց միջոց է, որ դրանք առաջացնում են ուժեղ եւ կայուն իմունային հակազդեցություն: Այդ խնդիրը լուծելու համար մասնագետները օգտագործում են օրգանիզմի դասարանական համակարգերի դասարանում ուժեղացնող նյութեր՝ արդյունավետ:

ՌՆԹ- դասվասանյութերը նմաստ ունեն օտարածին տիպի մոլեկուլների բազմաթիվ դասարանների հայտնվելուն, որոնք իրենց հերթին հարուցում են վարակամեռության հուժկու ռեակցիա: ՌՆԹ օգտագործելու գաղափարն արդեն 30 տարեկան է, սակայն նուկլեոթիմաթոնների ներդրման գլխավոր խոջընդոջը եղել է առաճման անվսանգ ու արդյունավետ եղանակի որոնումը: Ուստի գիտնականները որոշեցին իրենց վեկտոր օգտագործել մոլեկուլներից՝ դեռնորի-մեռներից կառուցված նաճումանակներ:

Նոր դասվասանյութերը կարող են հեշտությամբ կիրառվել ներկանային ներածման եղանակով: Հենց որ նաճումանակները հայտնվում են օրգանիզմում, դրանք խթանում են հակամարմինների եւ Դ-բջիջների արտադրությունը: Պատվասանների խոսքերով՝ ՌՆԹ-դասվասանյութերն ավելի անվսանգ են, քան ՌՆԹ-դասվասանյութերը, քանի որ վեռնները կարող են ինտեգրվել բջիջների գեոմիսին եւ հարուցել մուսացիաներ: **Պ. Բ.**

Advertisement for 'ABRAHAMYANS' featuring a photo of a person and contact information for 'AZG' weekly magazine.

Երուանդ ՏԵՐ-ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Հագիվ թե կարի կա բացատրելու կամ թե առանձնապես հիմնավորելու, թե ինչ բացառիկ, նույնիսկ ավելի՞ն՞ ճակատագրական դեր է նշանակություն ունի դորոցը կամ կրթական հաստատությունը որևէ ժողովրդի կյանքում: Համեմայն դեղատ, մեր ժամանակների այդ դերը իրոք ճակատագրական է: Իսկական դորոցը կամ կրթական հաստատությունը ազգային էության, այսինքն՝ ազգային մտածողության և գիտականության, ասել է թե՛ մեր իմաստության ու մշակույթի կարևորագույն նախադրյալները մեկն է, եթե ոչ ամենակարևորը:

Եվ ահա, մեր գրավոր մշակույթի և մանավանդ մեր նոր գրականության մեջ առկա է շատ հետաքրքիր մի երևույթ, մի իրողություն, որ, ցավով, մինչև այսօր մանրամասնաբար ուսումնասիրված չէ: Իմ խոսքը դորոցական, աշակերտական և ուսանողական ձեռագիր կամ խմբագրված թերթերի, հանդեսների և ամսագրերի մասին է, որոնքից բաց էին մանավանդ 19-րդ դարի վերջին սասնամյակների և 20-րդ դարի առաջին սասնամյակի մեր դորոցներում, մանավանդ արեւմտահայ իրականության մեջ: Մեր նշանավոր բանաստեղծների, գրական այլ գործիչների առաջին փորձերը հրատարակվել են այդ մամուլի էջերում: Սակայն այդ հանդեսների մեծ մասը չի դարձնում մի զգալի մասի նույնիսկ նկարագրությունները չկան: Այսօր դրանք չկան, բայց գրական-մշակութային ավանդույթը բարձրաձայն է: Դրա վկայությունը Անթիլիասի Դորեվանի «Գլաձոր» խորագրով տարբերակ է, որն այսօր արդեն ոչ ձեռագիր է և ոչ էլ խմբագրված, այլ ճակատագրորեն ընկալված ժողովրդական է («Գլաձոր», Տարբերակ դորեվանուց, ժՏ տարի (2015-2016), ՊիՖՅայա, 2016, 330 էջ):

Կիլիկիո կաթողիկոսության Դորեվանի հիմնադրել են Սահակ կաթողիկոսը և Բարկեն արքեպիսկոպոսը, մասնակցությամբ Հահե արքեպիսկոպոս Գաստարյանի, 1930 թվականին: Դորեվանի ժամանակաշրջանը բացառապես դիտարկելու և ճշգրիտ է ձեռագրել Մեծի սանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինը: «Ուրկ՛ Թիսի գան ծառայատր, նախանձախնդիր մարդիկ իրենց անձերը ընծայաբերելու մեր ժողովուրդին, եթե ոչ՝ Դորեվանին»:

Այսօր ունինք երեք դորեվաններ՝ Ա. Էջմիածին, Անթիլիաս, Երուսաղեմ: Կուզե՛ք Հայաստանայց Եկեղեցին զօրացնել իր առաքելութեան մեջ: Եկե՛ք զօրացնենք մեր դորեվանները:

Կուզե՛ք Հայաստանայց Եկեղեցին դայծառացնել, եկե՛ք հզորացնենք մեր դորեվանները՝ որակով և հոգեմատուր կեանքով»:

Լավ է նկատված, որ Դորեվանը չի եղել սովորական կրթական հաստատություն, որ Դորեվանը «...երբեք չէղաւ միաբանական, վանական հաստատութիւն մը, կրօնական իր ներքին շրջագծով, այլ՝ եղաւ ու մնաց Կաթողիկոսության հոգեւոր, ազգային, կրթական և մշակութային բազմաձև գործունեութեան համար ծառայող մեր ժամանակների դարբնոցը», «Դորեվանի մեր կեանքին համար երբեք չէղաւ իմն իր մեջ կղզիացած կրօնական մեծասան մը, այլ՝ եղաւ հայ կեանքին բացուած սեւական դարձաւ մը, ուրկէ դուրս եկողները իրենց արժանի սեղը ունեցան վերջին 85 տարիներու մեր ժամանակներ մեջ», «Դորեվանը մեր կեանքին համար չէղաւ փրկութեան սուրբ կրօնի սկզբունքները և Հայաստանայց Եկեղեցույ հարազատ ասանդուքները ուսուցանող ու դաստիարակող միայն, այլ՝ եղաւ այդ բոլորը մեր կեանքին մեջ անմիջական, ուղղակի և առօրեայ կերպով արթնցող օձախը»: Այս սկզբունքներով առաջնորդվող, այս մթնոլորտով արդյունավետ և արժանապատիվ մեջ առկա է գովելի հակումը գիտական կրթագիտության և հայագիտության հանդեպ: Դրա վառ վկայությունը, ահա, Դորեվանի «Գլաձոր» տարբերակն է, որի հերթական այս հատորը լույս է տեսել «Կիլիկիայի Անթիլիաս» բնաբանով և նվիրված է

Դորեվանի հիմնադրության 85-ամյակին: Հասորի խմբագրական կազմը ներկայացնում են Դորեվանի ուսուցիչներ Վիգեն Ավագյանը, Ժիրայր Դանիելյանը, Կարո Հովհաննեսյանը, Վահե Էլմաճյանը և... Զրիսապիտ Սիմոնյանը: Հասորի ժամանակահատվածում խմբագիրն է Դորեվանի ժամանակահատվածում վարդապետ Տոնյանը:

Ես ծանոթ եմ «Գլաձոր»-ի նախորդ տրամադրություն և կարող եմ վկայել, որ այս հատորը մեծապես տարբերվում է նախորդներից թե՛ իր որոշոր սկզբունքներով, թե՛ բովանդակությամբ և թե՛ նպատակադրությամբ: Եվ տարբերվում է շատերից:

Նախ, առաջին անգամը լինելով, հատորը միասնականացրել է դասախոսներին և ուսանողներին, ուսուցիչներին և աշակերտներին: Դորեվանը ներկայացնում է այս հատորում ոչ միայն իբրև ամբողջական միաբանություն, այլև իբրև միասնական ընթացիկ: Եվ հետո, հատորը վկայում է Դորեվանի սաների հոգեմատուր

խոսքն է, որ լույս է տեսնում իր մահից հետո: Հասորի այս բաժնում հոգեւորական և աշխարհական ուսուցիչների խոսքը վերստեղծում է Դորեվանի կյանքի և մթնոլորտի ամբողջական նկարագիրը, կրօնական և գիտական, հոգեւոր և մշակութային մթնոլորտի և միջավայրի վավերական դասկարգը:

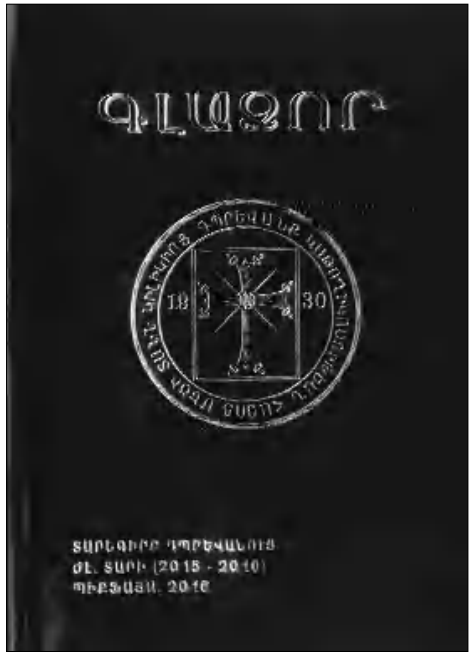
Հասորի հաջորդ բաժինը ներկայացնում է Դորեվանի 2012-2015 տարեգրանների ավարտական սարկավագների ֆարոգների մի մասը՝ 14 ֆարոգ:

Այս ֆարոգները վկայում են երիտասարդ հոգեւորականների կրօնական դասաւարտականության մասին: Հայ գիտական ասվածաբանական միջոց իր մեջ կարող է ներառնել մեր ժողովրդի ստեղծած գրական և գրավոր մշակույթի մեծագույն մասը, ստեղծել մեր ժողովրդի փիլիսոփայական, իմաստասիրական, դասական, հոգեբանական, գրական և լեզվաբանական մեծ մեկ-միասնական ամբողջական

էջեր, որոնք վկայում են երիտասարդ ասվածաբանների ու հայագետների իմացությունն ու ձիրքը, ձգտումն ու ջանքը՝ նյութը ներկայացնելու դասաւարտական լեզվով և մակարդակով: Չեմ ուզում առանձնացնել նրանցից որեւէ մեկին, թեղեցեւ շատերն են արժանի անունով նշվելու, միայն և միայն բոլոր հեղինակներին ջասագովելու, բոլորին իրենց արագա ուսումնասիրական աշխատանքների մեջ հաջողություն ցանկանալու ու մարտնչելու համար:

Հասորի հաջորդ բաժինը ներկայացնում է ժամանակակից ուսանողների արժեքները՝ ուղղված կիլիկյան Դորեվանին: Դորեվանի 85-րդ կրթական տարեգրանը ներկայացնող ժամանակահատվածային ժողովրդից հետո եկող «Քրոնիկ» բաժինը ներկայացնում է Դորեվանի ներքին կյանքն ու առօրյան 2014-2015 և 2015-2016 տարեգրաններին: Այս «Քրոնիկ»-ները հիմնական դասկարգում են ժամանակակից կրթական և դաստիարակչական աշխատանքների ու մթնոլորտի, Դորեվանից ներս ուսա-

Կիլիկիո կաթողիկոսության Դորեվանի «Գլաձոր» նոր հատորը

դաստիարակության, ինչպես նաև ուսանողության գիտական մտածողության ձեւավորման նպատակները ընթացիկ:

«Գլաձոր»-ի այս հատորը բացվում է Դորեվանի ժամանակահատվածում վարդապետ Տոնյանի ողջույնի խոսքով և խմբագրականով և ունի ծավալուն մի ֆանի բաժին: Առաջին բաժինը կոչվում է «Մտրուներ նախկին ժամանակների գրաստեղծներ» և ներկայացնում է Դորեվանի դասախոսների և ուսուցիչների խոսքերը, խոհերն ու մտրուները Դորեվանի անցած ուղու, նրա դասական դերի ու նշանակության, Դորեվանի անցյալի ու դաստիարակմանը:

Ուսագրավ, հետաքրքիր և բովանդակալից են Նարեկ արքեպիսկոպոս Ալեմեզյանի («Կիլիկեան Դորեվանը՝ Սփիւռեան հոգեմատուր զրուկ»), Գրիգոր Եղիսկոպոս Չիֆթյանի («Դորեվանին, Դորեվանին»), Մեսրոպ Բախանա Զերեզյանի («Դորեվանը դարբնոց մարդկերևոյի և հայակերտների»), Վիգեն Ավագյանի («Իմաստ և վասակ»), Ժիրայր Դանիելյանի («Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան Դորեվանի փառաւոր ուղին»), Կարո Հովհաննեսյանի («Նկարագրի դարբնոց») և այլ դասախոսների և ուսուցիչների հոդվածները, վկայություններն ու արժեք խոսքերը Դորեվանի ու իր անցած իրոք փառավոր ուղու մասին: Տղագրված է նաև սիրելի բանաստեղծ, գրող, թարգմանիչ, Դորեվանի երկարամյա ուսուցիչ Սարգիս Կիրակոսյանի «Տիրամայրն ու իր որդին» ոգեկան էսսեն, որ ողբացալ գրողի թերեւս վերջին գրավոր

դասկարգ: Հայագիտական ու դասագիտական, արվեստաբանական ու մշակութաբանական նյութերի ասվածաբանական արժանապատիվ նոր իմաստ է բովանդակություն կա հայ մեծի բարձունքի ու ընթացի դաստիարակմանը: Եվ դրա սկիզբը դրվում է նաև այստեղ, կիլիկյան Դորեվանում, ինչպես և մեր մյուս Դորեվաններում՝ Հայաստանում, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին ձեռնարանում, Վազգենյան դորեվանում, Երուսաղեմում:

Հասորի առավել ծավալուն բաժինը կոչվում է «Ընծայարանական ուսանողներու աշխատասիրությունները»: Բաժինը ընդգրկում է 20 աշխատանք: Դրանք թվում կան անցյալի ու ներկայի հայ հոգեւոր ու մշակութային կյանքի մեծ նվիրյալների ու խոստովագույն դեմքերի գրական դիմանկարներ, դասագիտական բնույթի բարդաբաններ, վերլուծական փորձեր, իմաստալից կենսագրականներ ու զուտ նկարագրական էջեր: Թեև այդ աշխատասիրությունները հիմնականում համադրական բարդաբաններ են, հիմնված գիտական աշխարհում հայտնի մասնագետների ուսումնասիրությունների և գիտական դրոշմների վրա, այնուամենայնիվ դրանց մեջ կան բարդաբանական տղաների

նորների և աշակերտների համար կազմակերպված գիտական զեկուցումների ու դասախոսությունների, մշակութային ու գեղարվեստական երեկոների, հետաքրքիր հանդիպումների, վերջապես՝ հանգստի և զվարճանքի միջոցառումների մասին: Այս ամենի վերաբերյալ հաղորդումներն ու տեղեկատվությունները ուղեկցվում են լուսանկարներով, որոնք ընթերցողի տղաներին ուղիղտեսնում են առավել հավաստի:

Հասորի վերջին բաժինը կոչվում է «Հունձ» և ներկայացնում է 2012-2015 թվականներին ձեռնարկված երիտասարդ վանականներին՝ լուսանկարով և համառոտ կենսագրականներով:

Հասորին մանրամասնաբար ծանոթանալուց հետո կարելի է վստահորեն ասել, որ Կիլիկիո կաթողիկոսության Դորեվանում հայ դասագիտության և դաստիարակության գործը, այն է՝ նոր սերնդի հայ ասվածաբանական ու հայագիտական մեծ ու մտածողության ձեւավորումը, ինչպես Հայաստանում են ասում, դրված է բարձր հիմքերի վրա:

«Գլաձոր»-ը, լինելով ու մնալով նախորդ հատորների բարձրագույնը, նոր ու հրաշալի ձանադարի վրա է: Սղատենք հաջորդ հատորներին:

«Երբեք Արեգ» խորագրով հրատարակչատուը լույս է ընծայել բանաստեղծ Պետր Սիմոնյանի բանաստեղծությունների եռմահու ժողովածուն

Գիրքը բովանդակում է Պետր Սիմոնյանի այն բանաստեղծությունները, որոնք ընդգծված ազգային խորք և բովանդակություն ունեն: Իր կազմությամբ և կառուցվածքով գիրքը սովորականից տարբեր, կարելի է ասել՝ անսովոր իրողություն է. բանաստեղծությունների հեռ տղաները են Պետր Սիմոնյանի նամակները՝ ուղղված բարձրագույն Քերտալյան Զոհին և բարձրագույն դասագիտության մասին՝ այդ նամակներին, մի բանաստեղծության անգլերեն թարգմանությունը, երկու բանաստեղծության արաբերեն թարգմանություններ և այլն: Գիրքը բացվում է Պետր Սիմոնյանի մանրամասն կենսագրությամբ:

Գիրքը կազմողները իբրև առաջաբան գրում գե-տեղել են **Երվանդ Տեր-Խաչատրյանի** հեղինակած՝ Պետր Սիմոնյանի ընդարձակ գրական դիմանկարը, «Ամանուն ծառի ձայնը. Պետր Սիմոնյան» խորագրով, որ տղագրվել է 2013 թվականին «Կամար» հանդեսում (N19):

Գիրքը կազմողները իբրև առաջաբան գրում գե-տեղել են **Երվանդ Տեր-Խաչատրյանի** հեղինակած՝ Պետր Սիմոնյանի ընդարձակ գրական դիմանկարը, «Ամանուն ծառի ձայնը. Պետր Սիմոնյան» խորագրով, որ տղագրվել է 2013 թվականին «Կամար» հանդեսում (N19):

Գիրքը կազմողները իբրև առաջաբան գրում գե-տեղել են **Երվանդ Տեր-Խաչատրյանի** հեղինակած՝ Պետր Սիմոնյանի ընդարձակ գրական դիմանկարը, «Ամանուն ծառի ձայնը. Պետր Սիմոնյան» խորագրով, որ տղագրվել է 2013 թվականին «Կամար» հանդեսում (N19):

Արեւի ԲԱՍՉԻՆՅԱԼ

1. ՆԱՅԿԱԿԱՆ ԵՂԵՆԱՊԱՏՈՒՄ 1935-ԻՆ

1935-ին սփյուռքահայ մամուլում գրվել է. «Ամերիկահայ թերթերը կը գրեն.- «Փարամաունթ» (Paramount) Եւրոպայի ընկերութիւնը մօտ օրէն ցուցադրութեան միջոցով Մեծ եղեռնի հայ կեանքին առնուած «The last Outpost»-ը վերջին Յառաջադասարկը- դասկերտաւորը, որ կը ներկայացնէ հայկական ողբերգութիւնը, ջարդերն ու հալածանքը: Այս կտորին մէջ խաղալու համար ընկերութիւնը կոչ ըրած է հայերու, որոնք ուրիշ դերեր առնեն: Ներկայացած են միայն քանի մը գործաւորներ ու փերեզակներ, որոնք զուրկ ըլլալով դերասանական յասկութիւններէ՝ մերժուած են: Օլիւստր դերերը միջոց խաղան Կերի Կրանթ եւ Քլոս Ռէյնոլդ (միջոց լի-նի Ռեյնոլդ - Ա. Բ.), որոնք երկուսն ալ միջոց ներկայացնեն անգլիացի հարիւրադատներուն դերերը» (Ուիլիամ Զեմերլի Փալմըր հայկ. Ջարդերը Եւրոպայի վրայ, «Յուսարթ», 12.09.1935):

Փաստորէն, ըստ այս աղբյուրի, 1935-ին Ամերիկայում Մեծ եղեռնին վերաբերող ֆիլմ է նկարահանվել: Իսկապէս, ֆիլմ-անգործարարներուն նշանակ է, որ Չարլզ Բարթոնի եւ Լուի Գանիի «Վերջին ուղեկարը» ֆիլմի հերոսները մեծ կան նաեւ հայ դաստիարակ, հայ սոցա, հայ դասակարգ... Այսօր Համաճանցը հայաստանցիներին հնարավորութիւն է տալիս դիտել սասնամայակներ Եւրոպայի անմասնէի մնացած Եւրոպայի կինոնկարներ: Եվ դարձեւ, որ թեւէ ֆիլմի գործողութիւնները կատարուած են «ինչ-որ տեղ Եւրոպայում», սակայն իրականում «Մեծ եղեռնի հայ կեանքին» չեն առնված: Հայ բառը չի հնչում ողջ ֆիլմում, սակայն ելնելով ֆիլմի գործող անձանց մեջ երբ հայ հերոսների հիշատակութիւնը՝ ենթադրուած են, որ դրանք ֆիլմի սկզբում ներկայացված գաղթականներն են, որոնց գնդակահարում են: Նրանց հետ սղանվում է նաեւ բանասերկված ռուս զինվորականը, որի դերակատարը էլ հայագրի նշանակող դերասան Ալիքս Թամարովն է, որի անունը, սակայն, նշանակ է դերակատարների մեջ:

2. ԵՂԵՆԱՊԱՏՈՒՄ ԵՒ ՍՄԱՐԿԱՆ ՖԻԼՄՈՒՄ

Մտկվալում ծնված հայագրի ռեժիսոր Սերգեյ Սիմայեյանը 1968 թվականին Մոսկվայի կինոնկարահանողական խումբի համագործակցութեամբ նկարահանեց «Ընդամենը մեկ կյանք. Պատմութիւն Ֆրիտյոֆ Նանսենի մասին» (Bare et liv - historien om Fridtjof Nansen) խաղալային կինոնկարը, որը մեծ բեւեռախոյզ է մարդասերի կենսագրութեան հնարավորինս սեղմ կինոնկարութեան է:

Նանսենի անունն անփակցելի է Հայոց ցեղասպանութեան թեմայից, ուստի եւ այդ նյութի շուրջ սասնամայակներ Եւրոպայի լուսնային տպագրութեան Մոսկվայի միջոցով առանձնակի դաստասակաւորութեամբ չխոստեր այդ մասին: Երեւ-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻՆՈՒՄԵՏՐԵՐ. ՇՈՐԱ ԴՐՎԱԳ

Դրվագներ «Պան Կյախայի ուղեւորութիւնը» կինոնկարից:

նում արդեն հանրութիւնը սկսել էր դա-հանջել մոռացութիւնից հանել խնդիրը, նույն 1968 թվականին Երեւանում սկսվել էր Եղեռնի զոհերի հուշահամալիրի շինարարութիւնը, ուստի խորհրդայնական կինոգործիչները չէին կարող Եւրոպայէ «Նանսենը եւ հայերը» թեման:

Չգիտեմ, որքանով է ռեժիսոր Սիմայեյանի ծագումն ազդել իր ֆիլմում այդ կարճ դրվագի ի հայտ գալու վրայ (ֆիլմի սցենարի չորս հեղինակներից երկուսը նորվեգական կողմից են, չորսը՝ խորհրդային): Ինչպէս, Եւրոպայի անտառային-րեն հայտնվում են չորս հայեր՝ մի կին, մի հոգեւորական, մի ծերունի եւ միջին տարիքի մի տղամարդ: Տարիքս կինն ասում է. «Մեմ հայեր են: Արեւմտահայեր: Թուրքերը մեզ Բոսնիա էին բնակատեղից: Կոստում էին կանանց, երեսներին, ծերերին: Այժմ մեմ թափառում ենք աւախարհով մեկ, ուզում ենք վերադառնալ հայրենիք: Նանսենն է, դուք մեզ կօգնէք»: Արեւելահայերն խոսող արեւմտահայ կնոջ այս խոսքերն անգլերեն է թարգմանվում որոշ շեղումներով (ի դեպ, ռուսերն թարգմանութիւնն էլ իր հերթին փոխ-ինչ տարբեր է): Տարեք հայտնուի՝ փոխ-ինչ թատերական հնչող այս խոսքին հետեւում է ֆիլմի հերոսներից մեկի հարցը Նանսենին. «Եվ ի՞նչ: Ուրեմն, հիմա էլ հայերը»: Եվ ոչ մի խոսք Նանսենի հայտնութեան գործունեութեան մասին, ինչը, ելնելով ֆիլմից, իմնին ենթադրուած է:

Թի՛չ է: Ոչ այնքան. 1960-ականներին մեծ էկրանից հնչեց մոռացութեան սրված ողբերգութիւնը՝ թուրքերը կոստում էին հայերին...

Ֆիլմի ենթագրերում չկան հայկական ազգանուններ: Սակայն էմիգրանտների բաժնում առկա «A. Kaparaw» նշանը բացահայտում է տարեք հայտնու դերակատարին՝ Հիւսթի ժողովրդական արտադրանք (1900-1973), որը մինչ այդ «Հայֆիլմում» նկարահանվել էր «Ուն է ժողովում կյանքը», «Առաջին սիրո երգը»,

«Հյուսիսային ծիածան», «Լուսաբացից առաջ», «Լալվարի ողբերգութեան» եւ «Քանո» կինոնկարներում: Նանսենին այցելած հայտնու դերը Հայկուի Գարագաչի վերջին դերն էր կինոյում:

3. «ԶՎԱՐՔՆՈՅՑ» ԵՒ ՆԱԿԱՆ ԿԻՆՈՒՄԵՏՐԵՐԱԾՈՒՄ

1985 թվականին լեհ կինոռեժիսոր Զեչո-սոֆ Գրադովսկին նկարահանեց «Պան Կյախայի ուղեւորութիւնը» մանկական ֆիլմ-հեփաթը հրաւիրելով Ամբոգի Կյախայի (Թանախաթի) արկածների մասին: Այս հերոսը դասնում է փոքրիկ Պետրեյին, թե ինչպէս Մեծ Ելեկոնիկը ծագել է ոչնչացնել թանախի դասարանը Հեփաթների Թագավորութիւնում, որոնց մարդիկ գրկվեց իրենց ֆանսագիաները գրի առնելու հնարավորութիւնից եւ ենթարկվեց մեծանների կամփն: Հերոսներն ուղեւորվում են տարբեր երկրներ, արկածների են հանդիպում անմաստաբեր վայրերում... եւ ահա հայ հանդիսատեսը տեսնում է իրեն Բազ Ծանոթ մի տղան «Զվարթնոց» օդակայանի շէնքը: Լեհ-խորհրդային արտադրութեան կինոնկարի հեղինակները, ի թիվս խորհրդային Հայաստանի մայրաքաղաքի օդակայանի նորաբաց շէնքի, տեսել են իրենց երեակալական աւախարհի գործողութեան վայրերից մեկը: Եվ իսկապէս, այդ մոդերն շէնքը (որովհետք Բիչ էին ԽՍՀՄ տարածում) չափազանց հարմար էր արդիական հեփաթի համար: Այս առթիվ չենք կարող ցավով չնշել այն խայտառակ իրողութիւնը, որ անգամ օտարերկրյա կինոհեփաթ մուտք գործած այդ հետաքրքրական կառուցը այսօր տեղական ինչ-ինչ ուժեր նույնպէս ցանկանում են վերացնել երկրի երեսից...

4. ՊԵՏՐՈՍ ԳՈՒՐՅԱՆԻ ԲԱՆԱՍԵՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՖԻԼՄՈՒՄ

Հռչակավոր ամերիկյան կինոռեժիսոր Ֆրենսիս Ֆորդ Կոպպոլայի վերջին աւախասաններից է «Երիտասարդութիւն առանց երիտասարդութեան» կինոնկարը

(2007)՝ ռուսին գրող Միրչա Էլիադայի համանուն վիպակի էկրանացումը, որն իր գեղարվեստական արժանիքներով բաւական զիջում է «Կնփահոր» հեղինակի նախորդ ֆիլմերին: Ֆիլմի հերոսի՝ կայծակնահար եղած յոթամասնամայա լեզվաբան-փիլիսոփայի մոտ սկսվում են անոնալ երեւոյթներ: Քանի որ նա աւախասութիւն է գրում լեզուների ծագման մասին, կինոնկարում օգտագործվել են 12 լեզու, այդ թիվում՝ ինչ-որ մտացածին արհեստական լեզու:

Եվ ահա կարդից դուրս հնչող իսպել-րեն եւ չինարեն խոսքերից հետո ամերիկյան առողջապահութեամբ հնչում է՝ **Եթէ տղայն մահու հրեցակ Անուն ժողովուրդն է ինչն էլ ողն, Երգանան ցալու ու հոգիս, Գիցկէ, որ դեռ կենդանի եմ:** Ինչպէս է Պետրոս Դուրյանի «Իմ մահը» բանաստեղծութեան առաջին տունը հայնվել ամերիկյան ֆիլմում...

Եթէ Ասոն Եզոյանի «Արտադրութեան գործակալը» կինոնկարում վիդեոյից լսվում է հայկական «Պոլոյի մուկիկը» մուլտիֆիլմի հայտնի երգը, կան Ռոբերտ Գեղիգյանի «Կենդանու» «Քաղաքը հանգիստ է» ֆիլմի վերջում հերոսները սկսում են խոսել հայերեն, այդ անդրադարձների ծագումը հասկանալի է, մինչդեռ Կոպպոլայի ֆիլմի դեմքում... Բայց այստեղ եւս խառն է «հայի մասը»: «Երիտասարդութիւն առանց երիտասարդութեան» կինոնկարի գործադիր արտադրիչն Անահիտ Նազարյանն է, որի համագործակցութիւնը Կոպպոլայի հետ սկսվել է դեռեւս 1979-ին՝ նշանակով «Արտադրութեան» հիմնա» կինոնկարից: Եվ չնայած Անահիտ Նազարյանն ինքն չի սիրաբերում հայոց լեզվին, սակայն ջերմորեն կառավար է իր հայկական ժառանգութեանը, երկու անգամ եղել է Հայաստանում, եւ իր ընտրութեամբ է Կոպպոլայի կինոնկարի մուտք գործել «Սլոյուսի սոխակի»՝ հայ լեզուներով ամերիկյան մեծագույն դեմք Պետրոս Դուրյանի բանաստեղծութեան այդ հասկածը...

Փիսեճյանի նոր գիրքը եկեղեցական երաժշտութեան մասին

«Չորհրդային տեղեկատվական կենտրոն» հովանավորութեամբ, նրա գործադիր տնօրէն Դանիել Ծ. Վրդ. Ֆրանսիսյանի նախաձեռնութեամբ, առաջնորդ Խաժակ արք. Պարսամյանի, հոգեւորի հայրերի, դասնակահար Ծահան Արեւունու եւ երաժշտութեան հասարակութեան ներկայացուցիչների մասնակցութեամբ Նյու Յորքի հայոց եկեղեցու առաջնորդարանի սրահներից մեկում վերջերս տեղի է ունեցել նյույորքեանական երաժշտագետ, երգահան եւ խմբավար Գրիգոր Փիսեճյանի առիճնորդ դասախոսութիւնը եկեղեցի-ժողովուրդի հարաբերութիւնների մասին: Միեւնույն ժամանակ կայացել է նաեւ շնոր-

հանդեսը նրա «Հայ եկեղեցու երաժշտութիւնը: Պատմական ակնարկ» խորագրով նոր հատորի, տեղեկացնում է բազմակուսակ լրագրող Ֆլորենս Ավագյանը:

«Մինչեւ 20-րդ դարի սկիզբները եկեղեցական հարցերը սերտորէն միահյուսված են եղել ժողովրդի առօրյա կյանքի հետ, սակայն ցեղասպանութիւնից եւ

տութեան դասընթացի ուսուցիչն է եղել ակադեմիկոս Երաժիշտ, հորինող-խմբավար Համբարձում Պերդերյանը, իսկ եկեղեցական երաժշտութեան ուսուցիչը՝ հմուտ Երաժիշտագետ Գնել Վրդ. Երեւանը: Հեղինակ է լուրջ ուսումնասիրութիւնների, որոնց բաժին ողտ է հիշատակել «Հայ յեղափոխական երգերուն տեղը հայ երաժշտութեան դասնութեան մէջ», «Գրիգոր Նարեկացի Եւրոպայի կայսրութեան դասնակահարը», «Անճիմ մուկիկութեանը» եւ 2013-ին Երեւանում հրատարակած «Քրիստոս-փոր Կարա-Մուրզա» կոթողային հատորը: 2010-ի հոկտեմբերին Արան Խաչատրյանի տուն-թանգարանում նշանակ Փիսեճյանի ծննդյան 75-րդ տարեդարձի 50-ամակները: Հ. ԾԱՌԱՅԱՆ

Սելանյա ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ARTBEEP-ի երեւանյան առաջին ցուցադրությունը «ԵՐԵՎԱՆԻ ՈՐԵՎԷ ԵԿԱՐ ԴՈՒՐ Է ԵԿԵԼ, ԳՆԵՔ ԱՅՍՕՐ...»

Իր սեփական մեջ նկարների ե-գակի ցուցադրությունը սեղի ու-նեցավ անցած ուրբաթ ԶԲԸՄ-ի կենտրոնական գրասենյակի նո-րառձ, հարմարավետ դահլի-ճում... ցուցահանդես-վաճառք, որ իրականացնում էր ART- BEEP-ը: Ներկայացված 40 հայ արվեստագետների 55 աշխա- սանքների գեղարվեստ մասը նկարներ էին: Արվեստասեր հան- րության, նաև նկարահավա- րողների ուշադրությունը գրա- ված այս ցուցադրությունը իս- կապիտալ յուրահասկություններ ունեն՝ գաղափարի, նյութակա- նոստի, մասնավորապես որ բա- րեզորական մաս ուներ իր մեջ: Դյուրընկալ մուսիք, նկարների հեռ ընդհանուր ծանոթությունը, երաժշտության ստեղծած սրա- մադրությունները աղաչողիկ էին արվեստային հաճելի մթնո- լոր: ARTBEEP-ի՝ Գեղարվեստի ակադեմիայի համագործակ- ցությամբ այս ցուցահանդեսը եւ դրանից առաջ էլ բերյուրա- հայ մտավորական Գրիգոր Շա- հինյանի՝ Շահան Շահնուրի մկրկած երեք գրքերի (հրատար- կությունը՝ «Ազգ» թերթի) շնոր- հանդեսը գեղեցիկ սկիզբ էր՝ Բարեգործականի այս վայրը մշակութային կենտրոնի վերա- ծելու: Այս մասին սասց ԶԲԸՄ- ի հայաստանյան ներկայացուց- չության սնտերի տպագրության- ար Գրիգոր Շահինյանը: Ող- ջունելով հյուրերին՝ նա ներկա- ցուցեց նախագծի գաղափարի հեղինակ Վաղարշակ Բարսե- ղյանին: ARTBEEP-ը (art- beep.am) ստեղծվել է 6 ամիս ա- ռաջ՝ նորաստեղծ ունենալով ար- վեստի համաշխարհային շու- կայում ներկայացնել Արեւելյան եւ Զարավային Եվրոպայի ժա- մանակակից նկարչներին,

միաժամակ ներգրավելով նաև արվեստասերների եւ նկարա- վարողների: Այս ընթացքում 7 երկրի շուրջ 100 նկարիչ 1000 աշխատանքով մասնակցում է ծրագրին՝ Հայաստանից, Վրաս- տանից, Հունաստանից, Ռու- սաստանից, Բելառուսից, Ուկ- րաինայից, Ղազախստանից: Ա- ռաջին ցուցահանդեսը սեղի է ունեցել մայիսին Լոնդոնում եւ ունեցել է հաջողություն, վա- ճառվել է 10 նկար, որից 6-ը՝ հայ նկարչների գործեր: Սա լա- վագույն ճանապարհներից է՝ ներկայիս՝ հասկապես հայաս- տանցի նկարչների համար՝ համաշխարհային շուկա դուրս գալու եւ վաճառք իրականաց- նելու՝ նկատի ունենալով ար- վեստի սեղական շուկայի սահ- մանակալ հնարավորություն- ներն ու թույլ զարգացածությու- նը: Ինչպե՞ս է ծագել նման ծրագրի գաղափարը, այդ մա- սին հակիրճ, դարձ էլ ամփոփ ներկայացրեց Վաղարշակ Բա- րսեղյանը: Նա դաստեղծ, որ երբ իր ընտ- նիքը 15 արի Հայաստանից բա- ցակայելուց հետո Երեւանում բնակարան գնեց, ցանկություն կար նկարներ ունենալ սան դա- տերին: Հետաքրքրվելով դարձել է, որ այստեղ լավ նկարչներին ու- ժող գործեր չկան: «Կա Վերնի- սաժ եւ մի քանի դասկերաս- րահ, այնտեղ մի քանի նկար հա- վանեցի, բայց առատելական գների էին, այսինքն՝ եթե դրանք կախեի դասերին, այդ նկարնե- րի գումարը ավելի թանկ կլինե, քան բնակարանն իր նորոգու-

թյունով: Չանգեցի Կիեւի, Թիֆլիսի, Միսկի ընկերնե- րի՝ սեղեկանելու ինչպես է վի- ճակն այնտեղ: Ասացին՝ այդ- րիսի մարդիկ շատ չկան: Մե- ծահարուսները Լոնդոնից գնում են հայտնի նկարչի մի թույլ գործ, գալիս առում են՝ Էն- դի Ուորհոլ եւ գնել: Միջին շրջան էլ Վերնիսաժից է գնում, կարելու՞ է ժամ լինի: Կան եւ լավ գործեր, արեւելյան մի 5-10 նկար է վաճառվում, եւ այդ հե- ղինակներն էլ աղորում են, ինչ- րդեւ Արեւելյան Եվրոպայի նկա- րչները 100 արի առաջ, Սոդի- լիանի ժամանակներում: Ի վերջո, իմ ուզած նկարները գնեցի: Հանդիպում էի այդ նկա- րչներին, այցելում նրանց ար- վեստանոցները, ընտրում լավա- գույն գործեր: Այդ որոցեսի ըն- թացքում ծնվեց ARTBEEP-ի գա- ղափարը՝ ինչու չմիավորել մեր սարածաշրջանի նկարչներին

նկար սիրող մարդկանց հետ»:

Նա հույս ունի, որ այս ցու- ցահանդեսը եւս կունենա հա- ջողություն, ինչպես նախորդը: Ներկայացված գործերը առնչ- վում էին հայկական միջա- վայրի, բնության հետ՝ արբեր ոճերի, արբեր ուղղություննե- րի՝ դասականից մինչեւ մոդե- րնիստական մոտեցումներով՝ հայտնի նկարչների աշխա- տանքներ (Էդուարդ Իսաբելյան, Անասյի Գրիգորյան, Էդվարդ Վարդանյան, Արամ Իսաբե- կյան, Սարո Կալենց, Կարեն Ա- դամյան, Փարավոն Միրզոյան, Սուրեն Սաֆար, Ավետիս Ավե- տիսյան, Վիլյու Ջաֆարյան, Տիգրան Թոմնաջյան...), ինչ- րդեւ նաև ոչ այնքան հայտնի: ARTBEEP-ն ունի աշխատե- լառձի մի քանի սկզբունքներ, բո- լորովին կարելու չէ արվեստագե- տի հայտնիության համագամանք, կարելու գործն է, որակը: Ինչ-

րդեւ հայտնի է եւ ինչը նաև բնական է՝ հայտնի շատ նկարչ- ներ ունեն նաև թույլ գործեր: Ա- վարժին նա սեղեկացրեց, որ վա- ճառված նկարների հասույթի 10 տոկոսը սրամարմնի է Արցա- խի օգնության ֆոնդին, գումա- րի մեծ մասը՝ նկարչներին, եւ մնացածը՝ ARTBEEP-ին: Ու- շագրավ էր նաև մոտեցումը, թե՛ նրան, ովքեր ունեցել են ներդ- րում այս ֆոնդին կամ այս կամ այն դասառնով համակիր չեն այդ մոտեցումը, կարող են ի- րենց դուր եկած նկարը գնել ուղ- դակի նկարչից, այդ դասառա- յում գումարն ամբողջությամբ նկարչին է:

ARTBEEP-ի թե՛ գաղափարը, թե՛ իրագործումը, հիշյալ ցու- ցահանդեսի բարձր մակարդա- կով կազմակերպումը ողջունե- ցին Կարեն Ադամյանը եւ Ա- րամ Իսաբելյանը: Նա նաև մասնակցել էր էստրադիցային: Ողջունելի համարվեց ֆանդակ- ների ընդգրկումը ցուցադրու- թյան մեջ, առանց արհեստի սահմանափակումների մաս- նակցության ազատ ձեռք, որտեղ նաև ուսանողների աշխա- տանքներ են սեղ գցել, իսկ գլխավորը՝ որ հայ նկարչները նաև այս ճանապարհով մուսֆ կգործեն արվեստի համաշխա- րհային շուկա:

Վերջում ուզում են ընդգծել Վաղարշակ Բարսեղյանի մո- տեցումը՝ նկարի, արվեստի գոր- ծի ձեռք բերման վերաբերյալ՝ ոչ միայն իբրեւ գեղարվեստա- կան արժեք ու գեղարվեստա- կան ճանաչ, նաև իբրեւ ինվեստի- ցիա: «Եթե որեւէ նկար ձեռք դուր է եկել, գնեք այսօր, այն ձեռք երկար արհեստի կուրա- խացնի, իսկ ձեր թոռների հա- մար կապիտալ է: Պատկերաց- րեք, որ ձեր դասերից մեկը ժամանակին Սարյանի նկար գնած լինեք...»:

Մարուս ԵՐԱՍՏԵԱՆ

Գահիրե-Երեւան

Լուսիկ Ազուլեցին ծանօթ եւ սի- րուած անուն է Երեւանեան արուես- տի սարածին ներս:

Ծնած է 1946-ին, ինչպես իմ կը սիրե ըսել՝ Գողթան գաւառի (այսօ- րուան Նախիջեւան) Ազուլիս ֆա- ղաղը:

1953-ին ընտանիքին հետ փոխադ- րուած է Երեւան, որ կադրի մինչեւ օրս:

Ազուլիս ծնած այս գեղանկար- չուհին նաև ծանօթ է ամէնօրեայ իր հայկական զգեստներով, որոնց հանդէպ սերը զինք արդէն մասնա- գէտ դարձուցե է այս բնագաւառին մէջ եւ մղե էր հրատարակելու «Հայ- կական սարազը ըս նկարչուհի Լուսիկ Ազուլեցին», 2015 թուակա- ցին Երեւան հրատարակուած, «Ա- զուլեցի» հիմնադրամով: Այս հիմ- նադրամը այսօր լծուած է Ազուլե- ցիի տունը թանգարանի վերածելու աշխատանքներուն:

Ալյոմը ունի նկարչուհիին գրի- չով գրուած լայն մուսֆ մը՝ «Տարա- զը՝ հայ իմնութեան խորհրդանիշ» խորագրով, որուն անգլերէն թարգ- մանութիւնը եւս ներառուած է այստեղ:

Որքան զիտեմ, հայկական սարա- զը վերջերս է միայն, որ յատուկ ու- շադրութեան արժանացած է: Ջա- ցի մը տասնեակ արհեստը առաջ Պարսկաստանի հայ համայնքը հրատարակած էր շեղ ալյոմ մը՝ «Հայկական սարազ», որ ներկայա- ցուած զգեստներուն մեծ մասը կը դասկանե էր դարակապի սիկնիներ- ու նախնիներուն, այլ խօսով՝ ա-

Հետաքրքրական Հրատարակութիւն մը

նորեային մէջ իրադէս օգտագոր- ծուած մոյլեւեր էին:

Աւելի ետք, Լիբանանի մէջ նմանօ- ռինակ ալյոմ մը լոյս տեսաւ, իսկ բաւական ետք Հայկուհի Գ.Վաստու- րական միութեան սիկնիները կազ- մակերպեցին հայկական սարազ- ներու ցուցադրութիւն մը, որ մեծ յա- ջողութիւն գտաւ այն օրերուն:

Այսօր Երեւանի մէջ կը բանին լու- սանկարչական երկու աշխատա- նոցներ, որոնց մասնագիտութիւնը հայկական սարազն է. լուսանկա- րուհի փափառողները կրնան ընտել իրենց ուզած սարածը եւ անոնց- մով նկարուիլ: Ասիկա կը հաստատ հայկական սարազին հանդէպ օր ըստ օր աւելցող հետաքրքրութիւնը:

Իգական սարազին անփակելի մաս կազմած է նաև զարդեղները, որ եղած է ոսկեայ, արծաթեայ կամ ողնածեայ, ըստ ընտանիքի կարողու- թեան: Այս զարդեղներն եւս մոյլե- վեր կը զսնեն այս ալյոմին մէջ:

Հարցազրոյցի մը ընթացքին նկարչուհին, որ նաև ազգագրագէտ կը համարուի, ըսած է.

«Ես մինչեւ ամուսնութիւնս սա- րազ չէի կրնա. ի միջի ալյոմ՝ այդ արհեստին շատ ճաշակով էի հազ- նում, ժամանակին համընթաց: Իսկ ամուսնութիւնից յետոյ սկսեցի սարէր օգտագործել, կամաց-կա- մաց լրիւ անցայ սարազի» (ladynews.am):

Իսկ հայ կիներուն համար հետա- րակական բնութագրումներ կ'ընէ.

«Երբեմն ասում են, թէ հայ կինը սրկական վիճակում է եղել, բայց

այդպէս չէ: Նա իբխանուհի է եղել, սիրոյն է գեղեցկութեան խորհրդա- նիշ... Այդ խոսքերովսինը սրկու- թիւն չէ բնաւ: Հայ կնոջ գլխաւոր զէնքը ընտանիքը զաւանթը կարողու- թեան մէջ է: ... Հայուհիները խելա- ցի են, կարողացել են եւ կը կար- ողանան դիմակալել կեանքի դժուարութիւններին» (նոյն տեղը):

Ալյոմի նախաբանին մէջ նկար- չուհին կը յիշէ սարազագէտ Առաքել Պարսիկը, ըստ որուն Արեւելյան եւ Արեւմտեան Հայաստանը ունեցե է շուրջ յիսուն գաւառներ: Եւ անոնց ենթագաւառներու սարազները: Հա- յոյց մեծ եղեռնը սակայն այլ կո- րուսներու կարգին դասառ դա- ճաւ նաև սարբեր գաւառներու յա- տուկ սարազներու կորուստին:

Յետոյ սակայն, երբ արեւմտեան գա- ւառներն ժողովուրդը Սովետական Հայաստան գաղթեց, կրցաւ դասառ- նել Բարձր Հայքի շեղ սարազներուն առանձնայատկութիւնները:

Անցեալ դարու եօթանասունա- կան թուականները մինչեւ, մանա- ւանդ ծեր կանայք դասառնած էին իրենց սարազները եւ հղարսու- թեամբ կը հազդէին գանձում:

Անուշակ հայկական սարազներու ուսումնասիրութեան մուկրուած են կարգ մը երկեր, ինչպէս Վարդան Հացունիի «Պատմութիւն հին հայ սարազին» (1923), որ այս միւթով ա- ռաջին ծանակալեռ ուսումնասի- րութիւնը կը համարուի: Աւելի ուշ եր. Լալայեան, Ս. Լիսիցեան, Հ. Փափագեան եւ ուրիշներ իրենց աշխատասիրութիւններով հարսա- ցուցին այս բնագաւառը:

Ըստ ազգագրագէտ Վ. Բորչեանի, հայկական սարազը հինգ խումբե- րու կը բաժնուի.

Արարատեան, Սիւնեաց, Բարձր Հայքի, Վաստուրականի եւ Կիլիկիոյ յատուկ սարազներ: Կիլիկիոյ սա- րազները բարդ են իրենց ձեւերով, ձեռագործ աշխատանքներով, թելե- րու բազմազանութեամբ, արծա- թեայ զարդերու բացառիկ կատար- լագործութեամբ, բայց մանաւանդ գաղափարով, որ կարողան է ին- քեզական մտածողութեան, դժուար- քերութեան եւ կենաց ծառին հետ:

Ըստ նկարչուհիին, սարազն ալ մշակութային այլ դրսերումներու կողմին նոյնքան կարելու է, մանա- ւանդ «կորուստէլ հայրենիքի՝ Ա- րեւմտեան Հայաստանի սարբեր գա- ւառների սարազները: Հասկացայ, որ սարազը նոյնպէս կարելու երե- տոյթ է որդէս ազգ դասառնուելու տեսակէտից»:

Ալյոմը կը դարձաւ Լուսիկ Ա- զուլեցի նկարչուհիի կեանքին վեր- ջին 43 արհեստներուն հազած կամ ձե- ւառուած զգեստներու լուսանկարնե- րը, դասառնուած հին թէ նոր մոյլե- վեր, ուսումնանքներ, կերպաւ գոսի- ներ եւ այլ մանրամասնութիւններ:

Ամենէն հետաքրքրական ու գեղե- ցիկ լուսանկարները սակայն ար- ծաթեղներն է՝ գլխու յատուկ զարդե- րէն մինչեւ գոսիները, աղարան- ջանները, մասանքները:

Անանկալ եր տեսնել աղարան- ջաններու այն մոյլեւերը, որոնց կը կարողին քանի մը մասանքներ, ա- փին վրայէն, շեղանքներով միա- ցուած, եւ որոնց մէկն մը ոչ թէ մասանք, այլ... մասնոց մըն է: Ասի- կա շատ լաւ ձեւ է անձնական մաս- նոցը փոքր ունենալու եւ չկորսնցնե- լու, եւ անուշակ կը հաստատ կարի եւ ձեռագործի կարելուութիւնը հայ կնոջ համար:

Հետաքրքրական են կնոջական կարմիր ֆելտերը, որոնք զարդարուած են արծաթեայ նախերկով կամ ար- ծաթաթել հիւսուածներով:

Կուզի տեսնել նաև մոյլե մը արծաթեայ հարսանեկան այն գո- սիներէն, որոնց երկու կողմերը ու- նեղներ ամրացուած են, դարի ըն- թացքին հարսին կրկնազգեստը վեր դասելու համար:

Ալյոմը հարուս է նաև վաւե- րագրական լուսանկարներով, որ կ'երեւին սարբեր գաւառներու հա- յուհիներ իրենց սարազներով:

Օգտագաւ, միաժամանակ հաճե- լի ալյոմ մը: